

*Құрметті әріптестер,
ардагер ұстаздар және студенттер!*

Сіздерді Қазақстан Республикасының Конституциясы күні мерекесімен құттықтаймын! Ата Заңды ардақтау – келешекке керуен тартқан мемлекетіміздегі әрбір азаматтың асыл парызы.

Әрбір азамат өзін тең сезінетін, татулығы жарасқан қазақ елінің, Қазақстан халқының қарымды істері бүгінде әлем жұртшылығы үшін үлгі-өнегеге айналды. Мұның өзі біздің Ата Заңымызда бүкілазаматтық құндылықтар мен өркениеттік игіліктердің қамтылғанын айғақтайды. Қазақ елінің жасампаздығы мен жарқын істерін танытуда ұстаздардың қашанда үлесі зор.

Еңбектеріңізге тың серпіліс пен жаңашыл ізденістер, жарқын жетістіктер тілеймін. Әр шаңырақта құт-береке, ырыс пен ынтымақ болып, еліргесі аман, келешегіміз кемел болсын! Мерекелеріңіз құтты болсын!

Құрметпен,
басқарма төрағасы-ректордың м.а.
Н.Х. Серғалиев

*Уважаемые студенты, преподаватели,
ветераны педагогического
труда, дорогие родители!*

Сердечно поздравляю всех с началом нового учебного года – с Днем Знаний!

Дорогие первокурсники, особые поздравления, конечно же, адресуются вам! С сегодняшнего дня вы стали студентами крупнейшего вуза Приуралья - старейшего учебного заведения Казахстана!

Я уверен, что наш Западно-Казахстанский университет за годы учебы станет для вас вторым домом. Ректорат и профессорско-преподавательский корпус постарается, в свою очередь, создать все условия для вашей полноценной учебы и личностной реализации.

Я искренне признателен всему педагогическому коллективу, вам, уважаемые ветераны, за неоценимый вклад в обучение и воспитание нового поколения казахстанцев!

Уважаемые коллеги и студенты! Наступающий 2021-2022 учебный год открывает перед высшей школой новые перспективы развития. И я рад, что коллектив нашего университета всегда находится в авангарде всех этих позитивных процессов, внося свою лепту в процветание нашего государства.

Еще раз поздравляю с новым учебным годом и желаю всем успехов на ниве просвещения, креативных идей, оптимизма, упорства! Пусть ваша энергия будет направлена на развитие нашего города, региона, страны! Всем – здоровья, благополучия и стабильности!

Н.Х. СЕРГАЛИЕВ,
И. о. председателя правления - ректора
ЗКУ имени М.Утемисова, к.б.н., профессор

**«Образование и наука –
залог устойчивого
развития страны»**

3 стр.

**ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫНДА
ОҚУ ҮРДІСІНІҢ
ҰЙЫМДАСТЫРЫЛУЫ**

3-бет

**«Радионы
қазақша
сөйлеткен
қайраткер еді...»**

7-бет

**ГРАНТ КІМГЕ
БҰЙЫРДЫ?**

9-бет

**«БЕЗЗАБОТНЫЕ
ПОДРОСТКИ,
ИЛИ КАК НАЙТИ
РАБОТУ»**

9 стр.

Жаңа оқу жылына дайындық басталды

11 тамыз күні Батыс Қазақстан облысының білім саласында сапаны қамтамасыз ету департаменті ҚР Білім және ғылым министрінің тапсырмасына сай жоғары оқу орындарының жаңа оқу жылына дайындығын тексеру жұмыстарын жүргізді.

М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті бойынша 2021-2022 оқу жылына оқу ғимараттарының, жатақханалардың жалпы саны мен жағдайы (тұратын, жуынатын, демалыс бөлмелері, киім жуатын орындар), жатақханадағы керует орындарының саны, спорттық залдардың саны мен жағдайы, интернет жылдамдығы,

барлық оқу ғимараттары мен жатақханалардың wi-фімен қамтамасыз етілуі, wi-fi жылдамдығы, серверлер мен компьютер залдарындағы компьютерлердің жалпы саны мен жағдайы, медициналық маскалардың саны, барлық оқу ғимараттары мен территорияларында және жатақханалардағы кіре берістерде санитайзерлердің болуы, оқу аудиториялары мен жатақханаларда кварц лампаларының болуы, оқу ғимараттары мен жатақханаларда медициналық термометрлердің болуы, адамдар көп шоғырланатын жерлерде әлеуметтік қашықтықты сақтайтын белгілердің болуы, сабақ кестелерінің бекітілген форматта жасақталуы, 1-курсты есепке алмағандағы педагогикалық жүктемелердің болуы, кітапханалардағы отырғызу орындарының саны мен кітапхананың жалпы жағдайы, 2021-2022 жаңа оқу жылына кітапхананың дайындығы, асханадағы отырғызу орындары мен жағдайы, LMS жүйесінің дайындығы, пәндер бойынша сандық материалдармен толық қамтамасыз етілуі, ауырғандар анықталған жағдайда әрбір құрылымдық бөлімдерде, оқу ғимараттарында, жатақханаларда әрекет ету алгоритмдерінің болуы, профессор-оқытушылар құрамының және білім алушылардың екпе салдырғандығы жөніндегі мәліметтің болуы, екпе салдырған профессор-оқытушылар құрамының пайыздық көрсеткіші, екпе салдырған білім алушылардың пайыздық көрсеткіші, кіре берісте QR- код және ASHYQ жүйесіне қосылу бойынша тексеру жұмыстары жүргізілді. Қазіргі таңда осы қойылған талаптарға сай дайындық жұмыстары өтуде. Қадірлі біздің студенттер, университет сіздер үшін есігін айқара ашып, жаңа оқу жылында дәстүрлі оқу үрдісінде білім алуға сіздерді асыға күтеді!

СТАРТ МАГИСТРАТУРА

Стартовал прием документов для участия в конкурсе на присуждение образовательных грантов в магистратуру. Он будет проходить до 14 августа включительно через виртуальные приемные комиссии вузов.

Образовательные гранты для обучения в магистратуре присуждаются на конкурсной основе по результатам комплексного тестирования. Всего в комплексном тестировании приняли участие 36 965 человек.

«При подаче документов поступающий указывает одну группу образовательных программ и три высших учебных заведения. Конкурс на присуждение образовательного гранта в магистратуру пройдет с 16 по 20 августа текущего года. В целом, на 2021-2022 учебный год по магистратуре у нас выделено более 13 тысяч грантов. Наибольшее количество грантов предусмотрено по педагогическим специальностям – 3642. По инженерным, обрабатывающим и строительным отраслям выделено 3429 грантов, по естественным наукам, математике и статистике – 1278, информационно-коммуникационным технологиям – 1233, сельскому хозяйству и биоресурсам – 527», – сообщил директор Департамента высшего и послевузовского образования МОН РК Адлет Тойбаев.

Напомним, что образовательные гранты распределены на основе данных Министерства труда и социальной защиты населения РК и работодателей по потребностям в кадрах.

Списки обладателей образовательного гранта в магистратуру будут опубликованы на сайте Национального центра тестирования.

ҚАЙТА ОРАЛҒАН ӘЛІПШЕ!

Биыл 1-сынып оқушылары алғашқы екі тоқсанда «Әліппені», соңғы екі тоқсанда «Ана тілін» оқиды. Бұл туралы ҚР Білім және ғылым министрі Асхат Аймағамбетов онлайн брифингте мәлімдеді.

«Әліппеге қатысты шешімімізді бұған дейін де айтқан болатынбыз. Бұл өте маңызды шара. Әліппені мектептерде қайтадан қолданысқа енгізу жөніндегі шешім Әділет министрлігінде тіркеуден өтті. Енді бағдарламаны бекітуге дайынбыз. Бұл бағдарлама ғұламаларымыз Ахмет Байтұрсынұлының әдістемесі негізінде болады. Яғни бағдарламаны қазақ тілінің өзіне тән қасиеттерінің негізінде дайындау маңызды болып тұр. Мысалы, дыбыстар бойынша. Өйткені қазақ тілінің фонетикалық ерекшеліктері бар. Сондықтан бағдарламаны ғалымдармен бірлесіп жасадық. I және II тоқсанда 1-сынып оқушылары «Әліппе» оқулығын, ал III және IV тоқсанда «Ана тілі» оқулығын оқитын болады. Бұл өте маңызды. Себебі мазмұны жағынан оқушыларға өте тиімді. Неге десеңіз, балалар мектепке бара салып, бірден мәтінді оқымауы керек. Өйткені мектепке қадам бастау балалардың деңгейі әртүрлі. Осы жөнінде қазіргі уақытта қарқынды жұмыстар жүргізілуде», – деді министр.

Қазір «Балаңызды мектепке дайындаймыз», «Балаңыз хат танысын» деген хабарландырудан көз сүрінеді. Мұндай жарнаманы кез келген жерден көресің. Ондай орталыққа бара қалсаң болды, әліпбиді жаттатып, балаңыз тақылдап шығады. Тек бағасын әркімнің қалтасы көтере бермейді. Әліппенің енгізілетінін естімеген ата-ана баласын мектепке дайындаймыз деп, осындай орталыққа сүйреп өлек.

Элмира Садықова, қала тұрғыны:

- Оқымай, бір әріп танымай келдік. Қазір 42 әріптің бәрін біледі. Дұрыс таңдау жасадық деп ойлаймын. Мектепке барғанда қызым толық дайын болады. Қызым әріп таниды. Өзін ұстайды, біледі. Апаймен қалай сөйлесу керектігін біледі.

Мамандардың айтуынша, жаңа бағдарлама бұрынғыдан едәуір жеңілдеген. Мұнда балалардың бірінші қаріп тануына көңіл бөлінеді. Сондықтан әліппемен мектепте танысқаны жөн. Алайда, ұстаздар «бүлдіршіннің мектепке тап-тұйнақтай дайын болып баруы керек», - дейді.

Дидарай Әлиева, мұғалім: - Бала бірден мектепке барса, мектеп бағдарламасын бірден игеріп кете алмайды. Мектептегі қарапайым тәртіптерге үйренем дегенше мектеп бағдарламасы өтіп кетеді. Сол себепті осындай дамыту орталықтарында бірінші бала мұғалімнің кім екенін біліп, сабақты қалай айту, қолды көтеріп айту керектігін үйреніп барған кезде ол мектеп бағдарламасын еркін алып кете алады.

Былтыр қашықтан оқытуға қарамастан, «Әліппе» еліміздің 65 мектебінде пилоттық жоба ретінде өткізілді. Оқулық, сынақтан сүрінбей өткендіктен арнайы комиссияға 5 баспа өз нұсқасын ұсынды. Талапқа сай деген баспа таңдалып, қазір кітаптарды басуға кірісіп кеткен. Оқулықтар тамыздың ортасына дейін дайындалып, мектептерге жіберіледі.

Айта кетейік, бірінші сынып оқушылары оқу жылының бастапқы екі тоқсанында «Әліппенің» бағдарламасымен танысса, қалған екі тоқсанда «Ана тілі» пәнін оқиды.

«Образование и наука – залог устойчивого развития страны»

19 августа состоялась традиционная «Республиканская августовская конференция педагогов «Образование и наука – залог устойчивого развития страны». Открыл мероприятие министр образования и науки РК Асхат Аймагамбетов. Он подвел итоги учебного года в условиях пандемии, которая отразилась на всей системе образования, рассказал о принятых адаптивных мерах, отметил достойное преодоление сложностей ковидного периода всеми казахстанцами.

Министр остановился на отдельных изменениях, которые планируются внедрить в новом учебном году на всех уровнях системы образования, а также о возврате к традиционной форме обучения.

Определяя роль педагогов в обеспечении качественного образования и разумного воспитания от детского сада до студентов вузов, Асхат Канатович подчеркнул, что в будущем будут созданы благоприятные условия для детей с ограниченными возможностями и воспитанников детских домов.

На сегодня все школы страны работают по обновленному содержанию, направленному на развитие функциональной грамотности школьников. Поэтому усовершенствована модель внешнего оценивания среднего образования. Теперь вместо ВОУД - внешней оценки учебных достижений будет внедрен Мониторинг образовательных достижений обучающихся (МОДО). Ранее внешняя оценка учебных достижений проводилась путем замера предметных знаний, а не функциональной грамотности.

Также было отмечено, что в будущем аттестацию будут проходить учителя школ и детских садов.

В этом году первоклассники переступят школьный порог с «Әліппе». Со второй четверти продолжат изучать предмет «Ана тілі».

По системе высшего образования было обращено внимание вузов на 100% обеспечение цифровой инфраструктурой, развитие эффективной цифровой стратегии университета, на наличие лицензий по дистанционному обучению на отдельные направления образовательных программ.

Министр затронул следующие темы – программа постоянного обновления знаний среди всех возрастов населения («обучение в течение всей жизни»), распределение высших учебных заведений на четыре лиги, роль первого руководителя, система ППС назначения и введение рейтинга ректоров, излишнее увлечение вузов различными рейтингами, лига академической честности и т.д.

Важные итоги деятельности ведомства – в решении вопроса запрета продажи вузов со 100% участием государства, повышение заработной платы ппс и стипендий, выдача дипломов собственного образца, открытие международных кампусов и др.

Ежегодно наблюдается большой спрос на государственные гранты. Поэтому министр поручил местным администрациям увеличить специальные гранты на основании государственного запроса.

Приоритетными направлениями остается подготовка научных кадров, повышенные требования к аттестации и аккредитации вузов, повышение конкурентоспособности выпускников.

Как ключевой фактор стабильности и выхода из кризиса во время пандемии является отечественная наука, на которую ежегодно увеличивается финансирование, расширяется спектр научно-исследовательских проектов, способствующих притоку в науку молодых ученых, значительно повысилась материальная база исследовательских лабораторий.

В целом учебные заведения страны готовы к новому учебному году, предприняты титанические усилия по сохранению качества обучения и укреплению здоровья населения.

Представляем отзыв о сегодняшнем августовском заседании руководителя комитета по делам молодежи ЗКУ им.М.Утемисова Конысбаева Аблая:

- По поручению министра А. Аймагамбетова в стране происходят значительные изменения в сфере образования. На сегодняшнем августовском заседании было объявлено о повышении заработной платы преподавателей вузов. Это большая мотивация для молодых преподавателей. Также хорошей новостью для студентов стало то, что государственная стипендия будет увеличена вдвое.

Я согласен с Асхатом Канатовичем по поводу предоставления студентам полноценного общежития. В нашем университете строится новое, третье, общежитие вуза, которое позволит обеспечить 100% нуждающихся студентов. Мы всегда готовы заботиться о каждом молодом человеке, который приходит в наш университет.

Педагогтердің республикалық тамыз конференциясын ел ұстаздарының асыға күтері айқын. Биылғы дәстүрлі жиын да үлкен деңгейде өтті. 75 сессия, 100 мыңнан астам педагог, 500 мыңнан астам спикер қатысқан алқалы жиындар онлайн, офлайн түрде ұйымдастырылды. Республикалық тамыз конференциясының пленарлық мәжілісі ҚР Білім және ғылым министрі А.Қ. Аймағамбетовтің қатысуымен өтті. Асхат Қанатұлының “Білім және ғылым - елдің тұрақты дамуының кепілі” тақырыбындағы баяндамасында аталған саладағы келелі мәселелер сөз болды. Педагог кадрларды даярлаудың жаңа кезеңі басталғанына ел куә. Оған дәлел осы саладағы нақты реформалар мен айқын нәтижелер. Алғаш рет педагогикалық мамандыққа ең үздік түлектер оқуға тапсырып, білім гранттарына ие болды. Олардың арасында 130-дан жоғары балл жинаған мектеп түлектерінің болғандығы. Қазіргі таңдағы ең үлкен стипендия да осы педагогикалық мамандықта оқитын студенттердікі. Педагогикалық жоғары оқу орындарының арасында сапалы білім беруге лайықсыздарының жабылып іріктелгендігі. Үздік түлектерден алда ең білікті де мықты мұғалімдер санының ғана емес, сапасының да артқан мамандармен қуанар кезең алда деп білеміз.

“БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ - ЕЛДІҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУЫНЫҢ КЕШЛІ”

Мемлекеттік жоғары оқу орындарының барлығының жекеге айналмайтындай заңмен бекітілгені де көптің көкейінде жүрген сұрақтарға нақты жауап болары сөзсіз.

Өңірдегі жоғары оқу орындарының әлемдік рейтинг көрсеткіші үшін жұмыстанбай, өз өңірінде сапалы мамандармен қамтамасыз етіп, аймақтың экономикалық ахуалын жақсартуға өз үлестерін қосу қажеттігін жеткізді.

Тамыз конференциясы білім саласын ғана қамтумен шектелмей, ғылым саласы бойынша да іргелі мәселелер қаралды. Ғылымды дамытудың жаңа тетіктері мен жас ғалымдарды даярлаудың жаңа бағытына да тоқталды. Университеттің профессор-оқытушылық құрамының жалақысының өсетіндігі жоғары оқу орнында қызмет ететін ұстаздар қауымы үшін үлкен сенім ұялатары айқын. Университетке сапалы маманның көбірек тартылғаны білім алушыға

сапалы білім беру бағытын дамытар нық қадам деп есептейміз. Заман талабына сай сапалы білім беріп, саналы ұрпақ тәрбиелеуде тамыз конференциясының маңызы зор. Екі аптаға созылған конференцияға қатысушылар пікір алмасып, білім саласындағы жаңа трендтер мен методикалар талқыланып, өткен оқу жылы қорытындыланып, білім беруде енгізіліп жатқан жаңашылдықтар таныстырылды.

Ұстаздар бас қосқан бұл жиын да ұстаздар алдындағы жаңа міндеттерді тағы бір айқындап бергендей. “Ұстаз - ұлық емес, ұлы қызмет” деген Бауыржан Момышұлының сөзімен аяқтасақ, ұлы қызметті бірлесе атқаруда жаңа оқу жылында игі істеріміз көп болсын.

Нұрлан СЕРҒАЛИЕВ,
М.Өтемисов атындағы Батыс Қазақстан университетінің
басқарма төрағасы-ректордың м. а.,
б.ғ.к., профессор

ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫНДА ОҚУ ҮРДІСІНІҢ ҰЙЫМДАСТЫРЫЛУЫ

Бүгін университетіміздің әлеуметтік желідегі парақшасында студенттер және ата-аналармен оқу жылының дәстүрлі форматта басталуы туралы ақпараттық-түсіндіру жұмыстарын жүргізу мақсатында тікелей эфирде онлайн кездесу өткіздім.

Оқу ақысы, жатақханаға орналасу, шәкіртақы бойынша және оқу үрдісіне қатысты жолданған барлық сұрақтарға толыққанды жауаптар беруге тырыстым. Сонымен, оқу 1 қыркүйекте басталады. Барлық курстарға, магистратура студенттеріне сабақ дәстүрлі форматта өтеді.

Пандемия кезеңінде дәстүрлі оқу форматын онлайн оқу үрдісі ауыстырғаны барлығыңызға белгілі. Жаңа 2021-2022 оқу жылында қайтадан дәстүрлі оқу форматында профессор-оқытушылар құрамы студенттерімізді асыға күтуде.

Қазақстан Республикасы Үкіметі отырысының шешімі бойынша 2021-2022 оқу жылында оқу үрдісі дәстүрлі форматта жүзеге асады. Барлық сабақ түрлері аралас түрде өтетін болады. Мысалы: дәріс – онлайн, семинар, практикалық, лабораториялық сабақтар күндізгі дәстүрлі оқу форматында өтеді. Осыған орай сабақ кестесін құрастыру «бір аудитория – бір топ» ұстанымымен жасалатын болады.

Аудиторияға сабақ кестесі қойылғанда әлеуметтік қашықтық сақталу жағдайы ескеріледі. Оқу аудиторияларында дене шынықтыру сабақтарын қоспағанда, маскалық (бетперделік) режим қатаң түрде сақталады.

Санитарлық-эпидемиологиялық режимнің барлық талаптарын қатаң түрде сақтау қажетпіз. Оқу ғимараттарының кіре берісінен Ашық жүйесімен кіруге рұхсат етіледі. QR-код арқылы кіретіндер жасыл және көк статустарымен кіре алады.

50 адамнан көп жиналатын шараларға рұхсат етілмейді. Барлық білім алушылар сабақтар біткен бойда аудиторияны босату қажеттігін білуге тиіс. Санитарлық – эпидемиологиялық талаптар тек оқу аудиторияларында ғана емес, тамақтану орындары, жатақханалар, кітапханалар және т.б. орындарда сақталыну қажет.

Жатақханаға орналастыру тәртібі алдын-ала сайтта орналастырылды. Жатақханаға құжаттарды қабылдау басталды, орналасу 1 қыркүйектен басталады. 1 курс студенттері жатақханамен 100 пайыз қамтылады.

Қашықтан оқытуды ұйымдастыру бойынша айтар болсақ, COVID -19 белгілері және вирустық пневмония және басқа да вирустық аурулар анықталған жағдайда, олардың өтініштерімен жүзеге асырылады. Барлық студенттерімізді жаңа оқу жылында асыға күтеміз. Жаңа оқу жылы табысты, жақсы жетістіктерге толы болсын.

Нұрлан СЕРҒАЛИЕВ,
М.Өтемисов атындағы БҚУ басқарма
төрағасы-ректордың м.а., б.ғ.к., профессор

Еліміздің бірегей мерекесі, ұлттық мақсатымызды айқындар темірқазығымыз - Ата Заңымыздың 26 жылдығына орай ағымдағы жылдың 25-і күні М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде «Рухани жаңғыру» институты мен құқықтық пәндер кафедрасының бірлестікте ұйымдастыруымен облыстық деңгейде «Ата Заң – алтын тұғырымыз» атты дөңгелек үстел өткізілді. Модератор – Құқықтық пәндер кафедрасының оқытушысы, магистр Досжанов Қайырбек Мырзағожаұлы.

Дөңгелек үстел алғы сөзі М.Өтемісов атындағы БҚУ-дың оқу-әдістемелік жұмысы жөніндегі проректоры, тарих ғылымдарының докторы, профессор Тасмағамбетов Әсет Сембайұлына берілді. «Қазақстан Республикасының Конституциясы – ел тәуелсіздігінің тірегі» атты тақырыптағы алғашқы баяндаманы «Рухани жаңғыру» институтының директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Қыдыршаев Абат Сатыбайұлы жасады. «Конституция – адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарының кепілі» тақырыбында БҚО мәслихатының депутаты Мырзахметова Әсел Қажиахметқызы, «Конституция – основа конституционной законности в Республике Казахстан» тақырыбында БҚО бойынша қылмыстық атқару жүйесі департаментінің инспекторы Темірғалиева Аида Талғатқызы, «Конституция Республики Казахстан – основа стабильности и процветания» тақырыбында Құқықтық пәндер кафедрасының аға оқытушысы, докторант Нұржанова Айнагүл Қанатқалиқызы, «Келешек кепілі – Конституция» тақырыбында М.Өтемісов атындағы

Ата Заң – алтын тұғырымыз

БҚУ-дың Құқықтық пәндер кафедрасының оқытушысы, магистрі Досжанов Қайырбек Мырзағожаұлы баяндама жасады. Келелі кеңес соңында университеттің оқу-әдістемелік жұмыс жөніндегі проректоры Тасмағамбетов Әсет Сембайұлы қатысушы қонақтар мен студенттерді

айтулы мерекемен құттықтап, әр баяндамашыға университет ректораты атынан алғысын білдіріп, естелік кітап табыстады.

Жанар ҚАБДІРАХИМҚЫЗЫ,
«Рухани жаңғыру» институтының ғылыми қызметкері

30-летие независимости страны

5 января 2021 года была опубликована статья Касым-Жомарта Токаева «Независимость дороже всего», посвященная 30-летию независимости Казахстана.

В данной статье глава государства пишет:

— В этом году исполняется 30 лет нашей независимости. Это важная дата в укреплении возрожденной казахской государственности, свободы, к которой стремились наши предки.

Со слов президента, 30 лет независимости можно разделить на три десятилетия.

«Я бы назвал первое десятилетие независимости периодом закладки основ нового Казахстана. В то время под руководством Елбасы были созданы символы нашего государства и сформулирована система власти», — пишет Касым-Жомарт Токаев.

Второе десятилетие президент назвал периодом расширения потребностей казахского народа. По словам президента, в третьем десятилетии Казахстан вырос и стал гордым государством. «Наконец-то мы решили пограничный вопрос. Мы приняли стратегию «Казахстан – 2050» и планируем войти в тридцатку развитых стран. По каждому направлению были реализованы масштабные программы «Нурлы жол», «100 конкретных шагов». Наряду с политическими и экономическими реформами мы сосредоточились на духовном обновлении», — говорится в статье.

«Задача предстоящего четвертого десятилетия – стать могучей страной и зрелой нацией. Попутно нам необходимо продолжить процесс политических и экономических реформ и модернизации сознания, сформировать новую идентичность нации, адаптированную к современным требованиям», — отметил президент.

Независимость Казахстана началась со встречи трех лидеров республик: России – Б.Ельцина, Украины – Л.Кравчука и Беларуси – С.Шушкевича, подписавших Беловежское соглашение о денонсации союзного договора 1922 года. Фактически, так был юридически оформлен распад СССР.

10 декабря 1991 года Верховный Совет принял решение о переименовании КазССР в Республику Казахстан. Также 16 декабря 1991 года Верховный Совет провозгласил государственную независимость Республики Казахстан Постановлением Верховного совета РК №1008-XII о принятии закона «О государственной независимости Республики Казахстан».

Президент Республики Казахстан принял решение отметить 30-летие независимости страны новыми проектами.

Глава государства Касым-Жомарт Токаев на четвертом заседании Национального совета общественного доверия в октябре 2020 года объявил, что 2021 год пройдет под знаком 30-летия Независимости нашей страны.

Касым-Жомарт Токаев, Президент Республики Казахстан:

— Предстоящий год станет для нас рубежным. Он пройдет под знаком 30-летия Независимости нашей Родины. Это время для подведения итогов и осмысления пройденного пути. Мы отметим эту важнейшую для нашего народа дату конкретными делами и новыми проектами. Мы уйдем от формата громких акций и пафосных мероприятий.

Также Касым-Жомарт Токаев подчеркнул, что во время празднования этой знаменательной исторической даты нельзя допускать суеты и расточительства, каждое мероприятие должно быть связано с конкретными шагами, которые принесут пользу стране. Планируется реализация новых проектов в экономике, социальной сфере, образовании и науке. Также глава страны отметил, что для нас крайне важно культурное развитие нации.

Необходимо уделить большое внимание повышению уровня читательской грамотности. Важную роль в этом деле могут сыграть библиотеки, которые нуждаются в модернизации и цифровизации.

«При проведении масштабных мероприятий, охватывающих всю страну, необходимо иметь точное видение и четкие подходы. Следует особо учесть, что все регионы будут работать в тесной связи с центром. 30-летие Независимости – это не просто очередная дата. Мы должны подойти к этому историческому событию с идеологической точки зрения», — сказал президент.

Токаев отметил, что в настоящее время сознание людей сильно изменилось, и также, как и весь мир, сегодня переживает сложный период. Согласно его мнению, проведение юбилея – это не повод тратить средства на грандиозные торжества, проводить форумы и конференции «для галочки».

Особое внимание необходимо уделить благосостоянию людей, так как без улучшений в данной сфере нельзя говорить о достижениях страны. При этом государственный аппарат должен оправдать возложенные на него ожидания и доверие общества.

«По моему поручению правительством

разрабатывается проект Социального кодекса. Кодекс должен полностью удовлетворять запросы граждан, особенно тех, кто нуждается в помощи. Это соответствует нашей идее построения справедливого государства и открытого общества. Министры и акимы должны твердо придерживаться принципа «Слышащего государства». Необходимо оперативно реагировать на обращения граждан. Самое главное, чтобы каждый наш соотечественник мог ощутить достижения Независимости в своей повседневной жизни, только так мы сможем достичь поставленных целей», — отметил глава государства.

Президент подчеркнул, что 30-летие Независимости необходимо отметить в контексте начавшихся реформ. К концу зимы реализовался уже третий этап политических реформ, в рамках которого был принят ряд законов, направленных на демократизацию общества. В ближайшие десять лет необходимо сформировать новый облик страны и новую идентичность нации, считает Касым-Жомарт Токаев. Как он подчеркнул, самым большим подарком для страны будет успешная экономическая, политическая и социальная модернизация.

В честь дня независимости Казахстана в ЗКУ им. Утемисова прошло торжественное собрание, посвященное Дню Независимости РК. Ректор университета, Нурлан Сергалиев тепло поздравил коллектив вуза с главным праздником страны. Также были подведены итоги уходящего 2020 года, вручены почетные грамоты ряду преподавателей и сотрудников за большой вклад в развитие будущих специалистов. Праздничное торжество завершилось традиционным концертом творческого коллектива факультета культуры и искусства.

Преобразование ЗКУ им. Утемисова в некоммерческое акционерное общество.

Изменения коснулись не только Казахстана, но и большинства учебных заведений страны.

В постановлении, опубликованном министерством образования и науки на сайте «Открытые НПА», сообщалось о реорганизации путём преобразования 27 высших учебных заведений.

Документ предполагает изменение формы хозяйствования с «республиканское государственное предприятие» на «некоммерческое акционерное общество» со стопроцентным участием государства в уставном капитале.

Постановлением определено основным предметом деятельности обществ предоставление образовательных услуг в сфере высшего, послевузовского, технического и профессионального, послесреднего и дополнительного образования.

Министерству образования и науки совместно с Комитетом государственного имущества и приватизации Министерства финансов предстоит утвердить уставы обществ; провести государственную регистрацию обществ в органах юстиции; избрать лиц, уполномоченных на подписание от имени обществ документов.

Постановлением правительства РК от 11 октября 2019 г., приказом № 345 Комитета государственного имущества и приватизации РК от 02 июня 2020 года ЗКУ им. М. Утемисова преобразовался в НАО ЗКУ им. М. Утемисова.

Э.КАЗИЕВА,
студентка группы Фил-32

Білім мен ғылымның жайы талқыланды

Қабылданған «Педагог мәртебесі туралы» Заң жүзеге асырылып келеді, педагогтердің еңбек жағдайлары жақсартылып, еңбекақысы артты. Мұғалімдерді өзіне тән емес функциялардан және тексерулерден босату бойынша шаралар қабылданып жатыр. Бұл туралы бүгін Білім және ғылым министрі Асхат Аймағамбетов педагогтердің Республикалық тамыз конференциясының пленарлық сессиясында мәлімдеді.

2022 жылғы қаңтарда балабақша, мектеп және колледж педагогтерінің еңбекақысы тағы 25 пайызға артады. Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша төрт жылда педагогтердің еңбекақысы 2 есе өседі. Бұл ретте білім беру саласын білікті кадрлармен қамтамасыз етуге ерекше көңіл бөлінеді. Жаңа оқу жылынан бастап педагогтер жұмысқа конкурстық негізде қабылданып болады.

«Егер бұрын-соңды педагогтерді жұмысқа директор қабылдаса, ендігі кезекте қабылдау нақты және біліктілік талаптары бойынша конкурс арқылы электрондық форматта өткізілетін болады», – деді министр Асхат Аймағамбетов.

Ведомство басшысы биылғы қыркүйектен бастап білім беру ұйымдары директорларын тағайындаудың жаңа жүйесі енгізілетінін атап өтті.

«Бұл мәселе бойынша көп сұрақ болған еді. Бірқатар ұйым басшылары бір жерде 25 және 30 жыл жұмыс істейтін жағдайлар бар, дегенмен оның тиімділігі әрдайым жоғары бола бермейді. Жаңа жүйе басшылардың жұмыс сапасын арттырады деп ойлаймын», – деді Асхат Аймағамбетов.

Бұдан басқа, жаңа оқу жылынан бастап алғаш рет бір әкімшілік- аумақтық бірлік шегінде директорларды ротациялау жүргізілетін болады. Білім беру ұйымдары басшыларын өңірлердегі білім басқармалары біліктілік талаптарына сәйкес ауыстыратын болады. Ведомство директорлардың еңбекақысын көтеру бойынша жұмыс жүргізіп жатыр.

Карантин кезеңінде мұғалімдердің біліктілігін арттырудың рөлі, атап айтқанда IT-дағдыларды игерудің маңыздылығы едәуір арта түсті. «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы педагогикалық мамандықтар бойынша білім алып жатқан педагогтер мен студенттерге тегін курстар ұйымдастырады.

2021 жылдың қыркүйегінен бастап жұмысқа алғаш рет педагог болып орналасып жатқан үміткерлер сертификаттаудан өтеді. Яғни, дипломнан басқа, мұғалім болып жұмыс істеу үшін «педагог» біліктілігін алу керек. Ол үшін Ұлттық біліктілік тестілеуінен өтіп, өзінің кәсіби дағдыларын көрсету қажет.

Министр сондай-ақ соңғы жылдары талантты жастар арасынан педагогикалық бағыттар бойынша оқуға түсушілердің саны арта түскенін ерекше атап өтті.

Айта кетейік, республикалық тамыз конференциясы 4 тамызда басталды. Екі апта ішінде 75 сессия өткізілді, оның ішінде 33 пәндік, 42 панельдік сессия. Тамыз конференциясының сессиялары онлайн-форматта өтіп, 100 мыңнан астам педагог қатысты, сонымен бірге

500-ден астам спикер сөз сөйледі. Әлеуметтік желілердегі пәндік сессиялар бойынша аудиторияның жалпы саны 400 мыңнан асты. Пәндік және панельдік сессиялар Facebook, Instagram және ҚР БҒМ, ведомствоның құрылымдық бөлімшелері мен ведомстволық бағынышты ұйымдардың YouTube-арналарында көрсетілді.

Пәндік және панельдік сессияларға қатысушылар білім беру жүйесін дамыту, педагогтердің кәсібилігін жетілдіру, үздіксіз білім беру мәселелері, білім беру сапасын бағалау жүйесіндегі жаңа тәсілдер мәселелерін талқылады. Сондай-ақ білім беру жүйесіндегі цифрландыру трендтері, жаһандану жағдайындағы білім беру мазмұнын трансформациялау, оқуға құштар ұрпақты тарбиелеудегі мектеп кітапханаларының рөлі және басқа да тақырыптар қаралды.

Естеріңізге сала кетейік, педагогтердің тамыз конференциясының мақсаты – өткен оқу жылының қорытындысын шығару және жаңа оқу жылындағы білім мен ғылымның негізгі басымдықтарын анықтау.

3 жастан 6 жасқа дейінгі балалардың 98,1%-ы мектепке дейінгі біліммен қамтылған

3 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды мектепке дейінгі біліммен қамту 2021 жылы 98,1%-ға жетті. 2 жастан 6 жасқа дейінгі балаларды қамту деңгейі 83,6%-ды құрайды.

Жекеменшік балабақшаларды дамытуды ынталандыру ваучерлік тетікті енгізу жолымен жалғасатын болады. Ол үшін бір тәрбиеленушіге жан басына шаққандағы норматив 31 мыңнан 40 мың теңгеге дейін ұлғайтылды. Ваучерлік қажыландыру кезінде ақша білім беру ұйымына емес, балаға түседі. Бұл дегеніміз, ата-ана өз баласына жеке немесе мемлекеттік, кез-келген балабақшаны таңдай алады

және мемлекет оған бөлетін ваучердің қызметтерін төлей алады. Осылайша, мектепке дейінгі білім беру сапасын бағалайтын білім басқармасы емес, білім беру қызметін тұтынушының өзі болады.

Жаңа оқу жылынан бастап Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша балабақшаларда мектепке дейінгі білім берудің жаңа моделін енгізу басталады. Бұл үшін Мемлекеттік стандартқа

өзгерістер енгізіледі және «ойын арқылы оқыту» қағидаты негізінде Үлгілік оқу бағдарламалары қайта қаралады.

Жаз айларында балалардың мектепалды даярлығы күшейтіледі, сауаттылық және математика бойынша оқытуға ерекше назар аударылады. Сондай-ақ балаларды ерте дамыту институтын құру және ECERS тәуелсіз бағалау жүйесін енгізу бойынша жұмыс жүргізілетін болады.

2022 жылдың қаңтарынан бастап балабақша, мектеп және колледж педагогтерінің жалақысы 25%-ға артады

2022 жылға қарай мұғалімдердің жалақысы тағы 2 есе артады.

Айта кетейік, 2020 жылы педагогтердің жалақысы 25%-ға, 2021 жылы тағы 25%-ға өсті. Бұдан басқа, біліктілік санаты үшін қосымша ақылар 30-дан 50%-ға дейін ұлғайтылды. Дәптер тексергені үшін, сондай-ақ сынып жетекшілігі үшін мұғалімдердің жалақысы 2 есе өсті. Тәлімгерлік үшін қосымша ақының жаңа санаты пайда болды. ҚР БҒМ бюджетінің негізгі бөлігі педагогтерге жалақы төлеуге жұмсалады.

Педагогтерді ынталандыру мен қаржылық көтермелеу шаралары білім беру ұйымдарын білікті кадрлармен қамтамасыз етуге бағытталған.

Бұл ретте, білім беру сапасын арттыру үшін жағдайлар жасаумен қатар, ведомство педагогтерге қойылатын талаптарды да күшейтеді. Мысалы, педагогикалық мамандықтарға түскісі келетіндер үшін шекті балл 50-ден 75 балға дейін көтерілді.

Мамандыққа мықты мектеп түлектері келуі үшін шекті балл ұлғайтылды. Сонымен бірге педагогикалық мамандықтар студенттерінің шәкіртақысы 42 мың теңгеге дейін ұлғайтылды.

Барлық инновациялар қазірдің өзінде нәтиже береді. Мәселен, педагогикалық мамандықтарға түскендердің орташа балы 90 балға дейін көтерілген. Сондай-ақ «Алтын белгі» иегерлері арасында мұғалім мамандығын таңдағандар саны 2 есеге өсті.

Тағы бір маңызды жәйт, егер бұрын мұғалімдерді жұмысқа қабылдау туралы шешімді мектеп директоры қабылдаса, енді жұмысқа орналастыру процесінің ашықтығын қамтамасыз ету және педагогтердің біліктілігін арттыру үшін тиісті біліктілік талаптары бойынша электрондық форматта конкурс өткізілетін болады.

Бұдан басқа, «Өрлеу» БАҰО қазір педагогтің үздіксіз кәсіби дамуының қалыптасып келе жатқан жүйесіне белсенді түрде тартылып жатыр, яғни жоғары мектептен бастап еңбек жолының соңына дейін педагог мектеп-педколледж-педагогикалық жоо-біліктілікті арттыру провайдерлері жүйесі шеңберінде дамитын болады.

2021 жылдан бастап педагогикалық мамандық бойынша алғашқы жұмысқа орналасуға үміткерлер кәсіби шеберлік бойынша сертификаттаудан өтеді, яғни дипломнан басқа «Педагог» біліктілігін алу міндеті енгізілді. Бұл шара педагогтер мен менеджерлердің кадрлық әлеуетін жақсартуға мүмкіндік береді.

Педагогикалық бейіннің түлектері педагог-модератор біліктілігіне үміткер бола алады. Ол үшін Ұлттық комиссиядан өтіп, білім деңгейін көрсету керек.

Жоо-ларды бейіндеу үшін педкадрларды дайындау бойынша талаптар айқындалды: профессорлық-оқытушылық құрам, жұмысқа орналастыру, білім беру бағдарламалары, кәсіптік стандарттар және білім беру бағдарламаларының сапасына қойылатын талаптар.

Колледждерге академиялық еркіндік берілді

Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесі неғұрлым икемді және білім алушылардың ең талап етілетін құзыреттерін қалыптастыруға бағдарланған болады. Қазақстандық колледждерге академиялық дербестік берілді. Енді олардың өздері жұмыс берушілермен бірлесіп, білім беру бағдарламаларының мазмұны мен оқу мерзімдерін айқындайтын болады.

Білім беру бағдарламалары студенттерге қажетті біліктіліктерді алуға және қысқа мерзімде жұмысқа орналасуға, ал қажет болған жағдайда қосымша басқа біліктіліктерді алуға мүмкіндік береді. Бұл шаралар өндірістегі технологиялық өзгерістерге және еңбек нарығының сұраныстарына бейімделуге мүмкіндік береді. Осылайша, колледждер жұмыс берушілердің талаптарына сәйкес келетін мамандарды даярлайтын болады.

Бұдан басқа, енді дуалдық форматтағы оқу мерзімі студенттердің еңбек өтілі болып есептелетін болады. Бұл колледж түлектеріне жұмыс тәжірибесімен жұмысқа орналасуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар колледждер студенттердің жасаған өнімдерін білім беру ұйымдарының шеберханаларында сата алады.

Сондай-ақ мемлекеттік тапсырыс алу үшін колледждердің аккредиттеуден өтуі бойынша міндетті талап алынып тасталды. Енді олар мемлекеттік тапсырысты орналастыруға лицензиясы болған және белгіленген талаптарға сәйкес келген жағдайда аккредиттеуден өтпей-ақ қатыса алады.

Бұл ретте жастарды тегін техникалық және кәсіптік біліммен қамтуды одан әрі кеңейту жоспарланып отыр.

ТҰЛҒА ХАҚЫНДА БІРЕР СӨЗ

(СЕРІКҚАЛИ ҒАБДЕШҰЛЫ ШАРАБАСОВ – 75 жаста)

Егер ол тірі болса, бүгінгі күні 75 жасын тойлар еді. М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің қазақ филологиясы кафедрасының профессоры, филология ғылымдарының кандидаты, доцент Серікқали Ғабдешұлы Шарабасовтың өткен өмірі жарқын белестерден тұрады. Ұлағатты ұстаздың тәлім мен тағылымға толы ғұмыры талайларға үлгі-өнеге боларлықтай.

Ғалым-ұстаздың өткен өміріне көз жүгіртсек, Серікқали Ғабдешұлы Шарабасов 1946 жылы 7 тамызда Жаңақала ауданы «Большевик» колхозының Балдырған елді мекенінде дүниеге келген. Әуелі Балдырған бастауыш, кейін С.М. Киров атындағы (С. Меңдешев атындағы) орта мектептерде оқып, өзінің зеректігімен, алғырлығымен, білімге құштарлығымен көзге түсіп, мектепті үздік бітірген.

1964 жылы Орал педагогика институтының тарих-филология факультетіне оқуға түседі. Институт қабырғасында жүргенде де белсенділігімен танылып, түрлі үйірмелер мен іс-шаралардың бел ортасында жүріп, ұйымдастырушылық шеберлігін таныта білді.

Институтты үздік бітірген соң, еңбек жолын облыстық партия органы «Орал өңірі» газетінен бастады. Кейін кеңес армиясы қатарына шақырылып, өзінің азаматтық борышын абыроймен орындайды.

Әскерден босаған соң, С.Ғ. Шарабасов «Орал өңірі» газетіне оралып, журналистік жұмысын жалғастырды. Ол осы жылдары ғылымға бет бұра бастады.

1972 жылы С.М. Киров атындағы ҚазМУ-мен байланыс жасап, ғылыми-зерттеу тақырыбын алады. Сол жылы облыстық мұғалімдер білімін жетілдіру институтына қазақ тілі мен әдебиет кабинетінің меңгерушісі қызметіне шақырылады.

1975 жылы А.С. Пушкин атындағы педагогика институтының қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының оқытушысы болып жұмысқа орналасады.

1981 жылы С.М. Киров атындағы ҚазМУ-дың аспирантурасын бітіріп, 1982 жылы академик З. Қабдоловтың жетекшілігімен «60-80 жылдардағы қазақ әңгімелеріндегі характер проблемалары» тақырыбындағы кандидаттық диссертациясын сәтті қорғайды.

Алғаш еңбек жолын оқытушыдан бастаған С.Ғ. Шарабасов кейін аға оқытушы, доцент, 1982-1986 жылдары сырттай оқу бөлімінің проректоры, 1990-1993, 1995-1996, 2004-2005 жылдар аралығында филология факультетінің деканы, 1993-1995 жылдары тәрбие жұмысы жөніндегі проректор, 1996 жылы қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасының профессоры, 2003 жылы гуманитарлық институт директорының орынбасары болып қызмет жасады. Осы қызметтердің қай-қай-сысында да ол білгір маман, өз ісінің шебері, өз ісіне аса жауапкершілікпен қарайтын алғыр басшы ретінде танылды. Үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсете білетін, адамгершілігі мол, елгезек жан ретінде ол көптің құрметіне, ұжым мүшелері арасында үлкен беделге ие болды.

С.Ғ. Шарабасов білікті ұйымдастырушы, көптеген ғылыми идеялар мен игілікті істердің бастаушысы бола білді. Ол ұстаздық міндетіне үлкен жауапкершілікпен

қарайтын, қоғамдық жұмыстарға белсене қатысатын.

С.Ғ. Шарабасов ғылыми-зерттеу жұмыстарымен де жан-жақты айналысты. 1982 жылы кандидаттық диссертациясын қорғағаннан кейін республикалық, облыстық әдеби газет-журналдарда жүздеген ғылыми-педагогикалық, публицистикалық мақалалар, «Қазақ әдебиетіндегі әңгіме жанры» (2001) атты монографиясын, «Қазақ әдебиеті тарихы» (2007, авторлық бірлестікте) атты оқулығын жарыққа шығарды. Ғалым қайтыс болғаннан кейін 2016 жылы екі кітаптан тұратын «Көкжиек» (ғылыми зерттеу, эсселер, әдеби толғаныстар, көркем проза. 1-кітап), «Ойтолғақ» (публицистикалық жазбалар, әдеби толғаныстар, арнаулар мен естеліктер. 2-кітап) еңбектері жарық көрді (жалпы редакциясын басқарған және құрастырған: ғалым шәкірті, ф.ғ.к., доцент З.Ж. Мүтиев).

Қазақ тілі мен әдебиеті бөліміндегі академик Қ. Жұмалиев атындағы әдеби бірлестіктің жетекшісі ретінде де сандаған жылдар бойы студенттердің шығармашылық жұмыстарына басшылық жасады. Айтыс ақындары М. Қосымбаев, Ж. Болтанова, Н. Кәрімова, А. Ишанов, Ж. Мусина, Т. Мықи т.б. сөз өнеріне баулып, тәрбиелеуде өзіндік мол үлесін қосты.

Ұстаз-ғалым С.Ғ. Шарабасов табысты педагогикалық қызметі үшін «ҚР Тәуелсіздігіне – 10 жыл» (2001), «Ерен еңбегі үшін» (2010), «Қадыр Мырза Әлі» атындағы (2016) медальдармен, «Қаз ССР халық ағарту ісінің үздігі» (1992), «ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері» (2007), «Тіл жанашыры» (2009), «Қасым Аманжолов -100 жыл» (2011), II дәрежелі «Қайсар» (2012) төсбелгілерімен, ҚР Білім министрлігінің «Құрмет грамотасымен», облыс, қала әкімдіктерінің «Алғыс хаттарымен», «Құрмет грамоталарымен» марапатталды.

Осындай ерен еңбегінің арқасында С.Ғ. Шарабасов ғалым-ұстаз ретінде облыстың, қаланың рухани өміріне де белсене араласты. «Қазақ тілі» облыстық қоғамының төрағасы, Қадыр Мырза Әлі қоғамдық қорының құрылтайшы-мүшесі, Республикалық ақындар айтысының, Абай, Мұқағали, Қадыр оқуларының, мектеп оқушыларының облыстық қазақ тілі мен әдебиеті олимпиадаларының бірнеше мәрте төрағасы болды. Осы жұмыстардың бәріне де ол аса ұқыптылықпен қарады. Ол студент-шәкірттердің сүйікті ұстазы, данагөй ақылшысы бола білді. Әрқашан да студенттердің қалың ортасында, облыстың, қаланың мәдени, әдеби іс-шараларының басында жүретін С.Ғ. Шарабасов өзінің ұстамдылығымен, азаматтық парасатымен беделден-беделге ие болып, ұстаздардың ұстазы атанды. Ол әділ шешім айта білетін қоғам қайраткері ретінде де танылды.

Професор С.Ғ. Шарабасовты қазақ филологиясының мамандары ғана емес, мұқым педагог-оқытушылар мен студенттер, жалпы университет ұжымы, ел арасында, қаламызда, облысымызда, республикада үлкен беделі бар, орны бар ғалым ретінде таныды. Ол өте дарынды, жан-жақты адам боп есте қалды. Тілге шешен, ойы көркем, қашанда тауып сөйлейтін оны кез келген отырыста ел-жұрт тыңдауға бейіл болатын.

С.Ғ. Шарабасов студенттермен тәрбие жұмысын жүргізуде жеке бір өзіне тән әдістерді қолданушы

еді. Ол ұрпақ тәрбиесінде өзін де аямады, уақытпен де санаспады. Кейде ойлаушы едік: бұл кісі үйіне қашан барады екен деп. Қашан көрсең де үнемі университеттен, кафедрадан, студенттер қасынан табылатын. Серікқали Ғабдешұлы – мінезі ашық, рухани ой-өрісі бай, эрудициясы кең, білімді, парасатты, адамдармен ортақ тіл табыса білетін, үлкенге де, кішіге де қол ұшын беруге әзір, қамқор жан боп өтті өмірден.

Серікқали ағамыздың және бір ерекше қыры - бұл кісі өте үлкен ғылыми мектептен өткен адам. Ол ғылыми мектепті кезінде қалыптасқан өте мықты мектеп деп айтуға болады. Ол – академик Зейнолла Қабдолов мектебі. С.Ғ. Шарабасов - Қазақстанның халық жазушысы, академик Зейнолла Қабдоловтың шәкірті. Зейнолла Қабдолов мектебін одан әрі қарай дамытып, ғылыми мектебінің өшпеуіне, дамуына С.Ғ. Шарабасов өзінің үлкен үлесін қосты. Ұстазына арнап бірнеше мақалалар жариялады, ғылыми жетекшісіне адалдық танытып, оның есімін, атын өшірмеуге ұмтылды. Ұстазының туылған күніне арнап жылма-жыл іс-шара өткізуді дәстүрге айналдырды.

Егер көзі тірі болса, бүгінде С.Ғ. Шарабасов өзінің отбасының, ағайын-тумасының ортасында, туған ұжымында мерейлі 75 жасын тойлап отырар еді. Амал қанша, тағдыр оған жеткізбеді. «Ғалымның хаты өлмейді» дегендей оның артында мол әдеби, ғылыми мұрасы қалды. Ардақты ұстаз есімін өзінің ел-жұрты – Жайық аймағы, туған ұжымы – М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті ардақтап еске алуда. Бүкіл саналы ғұмырын шәкірт тәрбиесіне арнаған ұлағатты ұстаз, көрнекті әдебиеттанушы ғалым Серікқали Шарабасов тұлғасы тарихта мәңгі ұмытылмайтын есімдер қатарынан орын алары кәміл анық.

Зейнолла МҮТИЕВ

ТАҒЫЛЫМ

«ҚАНША БАТЫР БОЛСА ДА - САЛМА ЖАУҒА ЖАЛҒЫЗДЫ!»

Мақсат - тұтас бір әулеттің тамырын үзіп, тұтас бір текті жоғалтып, маздап жанған ошақтың отын сөндіріп алмау. Әгерәки ол ақсүйек, би-батыр, бай-бағлан, яки, шынжырлы әулеттің үмбеті һәм асыл ұрық болса тіптен бөлек. Одан мәңгілікке айрылу деген сөз. Атам қазақ мұндайда «Жалғыздың жары - Құдай» деп нығырлаған. Дәстүрлі қазақ қоғамынан бізге жеткен: «Жалғыз ұлы бардың шығар-шықпас жаны бар», -деген тәмсілде жайдан-жай айтыла салмаған. Ел басына күн туған заманда олар жалғыз ұл екенбіз деп жан сауғалап үйде тығылып отырмай, жанкешті шайқастарда қас дұшпанмен бетпе-бет келіп айқасқа түскен. Осы орайда назар аударарлық қызықты деректердің бірі: оң құлағында сырғасы бар оғлан - кіндіктен тараған жалғыз ұлдың (әкенің) жалғыз перзенті екенінен белгі берсе, сол құлаққа тағылған сырға - жесір әйелдің соңғы не бір тал ұлы екенін меңзеген. Ұлы Дала салты бойынша жалғыз

ұлдың қан майданда мертігіп не шейіт болмауына қатардағы сарбаздармен қатар қол бастаған сардар да жауапты, яки, оны көзден таса қылмауға мұқым әскер міндетті болған.

Тарихи нысандарды қайта қалпына келтіруші,

P.S. Осы ойымызды дәйектейтін керемет жәдігерге 2015 жылы Жайық қалашығының некрополине қазба жұмыстарын жүргізген өңірімізге белгілі археолог Мурат Калменов кезіккен-ді. Тарқатып айтсақ, 15-17 жас шамасындағы бозбаланың қаңқа сүйегінің оң жақ құлағы жағынан әшекейлі інжу тасы бар қоладан жасалған «сұрақ белгісіндегі» жалғыз сырға (төмендегі сурет) табылған-ды. Ғалымның айтуынша аталмыш мүрде шамамен 1335-1340 жылдары жерленіпті. Демек бұл мәңгілік тыным тапқан жасөспірім жігіт кіндіктен жалғыз әкенің жалғыз ұлы деген сөз. Жаны жәннатта болсын!

Жаңабек ЖАҚСЫҒАЛИЕВ,
т.ғ.к., доцент

Тамыздың таңы Меруерт Жолдықайыровасыз атты. Университетін әкесіндей, кафедрасын анасындай құрметтеген қайраткер ұстаз анамыз өмірден озды. Меруерт Жолдықайырқызы Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде жарты ғасырдан астам уақыт қызмет еткен ардагер ұстаз. Биылғы көктемді аяулы апайымыз 96 жасымен қарсы алған.

Ұлы Отан соғысы жылдарында еңбек еткен Меруерт Жолдықайырқызы еңбек жолын 1941 жылы қыркүйекте Жымпиты орта мектебінде аға пионер вожатый, бастауыш комсомол комитетінің хатшысы болып бастаған. 1942 жылы шілде айында Тасқұдық совхозындағы парткомның комсомол жұмысы жөніндегі орынбасары етіп тағайындалады. Еңбекке етене араласқан апайымыз соғыстың отты жылдарында жоғары білім алады. Дәлірек айтсақ, 1942 жылғы қазан айынан бастап А.С. Пушкин атындағы педагогикалық институттың филология факультетінің қазақ тілі мен әдебиеті бөлімінде оқып, оны 1946 жылы бітіреді. Оқи жүре әуелі І курста қаладағы №4 мектепте аға пионер

аралығында Орал қалалық партия комитетінің Пленум мүшесі болады. Қалалық партия жанындағы «Қалалық бақылау комитетінің» Президиум мүшесі болады. 1970-1980 жылдары А.С. Пушкин атындағы педагогикалық институттың бақылау комитетінің төрайымы болады. 1975-1978 жылдары филология факультетінің партия ұйымының хатшысы қызметін атқарады. 1976-1982 жылдары институттың партия комитетінің бюро мүшесі болады.

Зейнеткерлікке шыққаннан кейін де ұлағатты ұстаз қоғам өмірінен тыс қалған емес. Ол Батыс Қазақстан облыстық Ұлы Отан соғысы мен еңбек ардагерлері кеңесінің Пленум мүшесі, 1996-2003

«Радиооны қазақша сөйлеткен қайраткер егі...»

вожатый боп қызмет атқарады. Одан кейін 1943 жылдың мамыр айынан Облыстық радио комитетінің әуелі қазақ тілінде жүретін хабардың дикторы, одан кейін редакторлық қызмет атқарады.

Меруерт Жолдықайырқызы 1945 жылы Ұлы Жеңісті радио арқылы хабарлау бақыты бұйырған жандардың бірі. Сөз басына қайта оралсақ, апай бұл кезде 20 жастағы диктор Меруерт Жолдықайырқызы еді. Әр жыл сайын Жеңіс мерекесі тойланғанда, Меруерт Жолдықайырқызы сол кездегі дауыс, ырғағына салып, осы қуанышты хабарды қалай жеткізгенін еске алып отырады.

«Тыңдаңыздар, тыңдаңыздар! Оралдан сөйлеп тұрмыз. Сүйінші! Совет жауынгерлері немістерді жеңді! Гитлер капут!» деп радиодан ең бірінші боп Орал жұртына сүйінші жаңалықты осылай жеткіздім деп тебірене еске алады бүгінде ардагер апамыз.

Меруерт Жолдықайырқызы алғашқы рет облыста радионы қазақша сөйлете отырып, ана тіліміздің өрісін тарылтпай, беделін асқақтатқан диктор педагог боп тарихта қалғаны сөзсіз.

Кейін апайымызды өзі білім алған институтта қазақ тілі мен әдебиеті кафедрасына оқытушылыққа қалдырады. Алған теориялық білімдерін практикамен ұштастырған сан мыңдаған студентке әдістемелік кеңес беріп, мұғалімдік қызметтің қыр-сырын үйреткен ұстаз «Әкем – университет, шешем – кафедра» деген әдемі сөзді қалдырған жан. Ол – осы сөздердің авторы да.

Апайымыз қазақ тілін оқыту әдістемесінің білгір маманы ретінде студенттермен етене жақын жұмыс жасай білген бірегей жандардың бірі. Ауыл-ауылдарға сараманнан өтуге студенттермен бірге барып, олардың болашақ маман болуына бар күш жігерін аямаған жан. Кәсіби бағдар жұмысымен ауыл-аудандарды аралап, тіл мен әдебиетке жақын, жанымен сүйетін, шығармашылыққа жақын, болашақ тіл мен әдебиетке жанашыр болар оқушыларды тауып, оларды оқуға әкелгендердің бірі осы апайымыз болды.

Өзі қызмет атқарған әр жылдардағы оқу орнының басшысын жатқа айтатын апайымыз, сан жылдар өтсе де маңызды шаралардың бәрі есінде, әр студенттің қай жылғы түлек екені есінде, маңызды даталарды жылы мен айы емес, күнімен еңгімелеп отырады күні бүгінге дейін. Өзі оқыған, табан аудармай қызмет атқарған университетінің тарихын жатқа айтатын жанның есте сақтау жадысының мықтылығымен де ерекшеленеді.

Меруерт Жолдықайырқызы университеттегі қызметімен шектелмей, қоғамдық жұмыстардың бел ортасында жүрген жандардың бірі. Ол 1959-1963 жылдары Орал қалалық кеңесіне депутат болып сайланады. 1963-1969 жылдар

жылдарда университеттің Ұлы Отан соғысы мен еңбек ардагерлер кеңесінің төрайымы болады. Қарап отырсақ, еңбекпен бірге қоғамдық жұмысқа араласпаған жылдары жоққа саяды.

Меруерт Жолдықайырқызы Қазақстан, Ресей жоғарғы оқу орындары оқытушыларының арасында өткізілген дойбы, шахмат ойындарының спартакиадасының бірнеше дүркін жеңімпазы. Спортшы апайды Волгоград, Самара, Орынбор қалаларындағы әріптестері әлі де құрмет тұтады. Спортты жанына серік еткен апайымыз университеттің дәстүрлі спартакиадасының салтанатты ашылуында сап түзейтін санаулы жандардың бірі де.

Меруерт Жолдықайырқызының еңбегі өз кезінде бағаланды да. Оған апайдың алған марапаттары айқын дәлел. 1970 жылы КСРО Жоғары және арнаулы білім беру министрлігінің грамотасы, 1980 жылы «Қазақ ССР Халық ағарту ісінің озық қызметкері» белгісі, 1982 жылы Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің «Құрмет» грамотасы, 1984 жылы «Еңбек ардагері» медалі, 1992 жылы білім және педагогика ғылымы саласындағы ерекше еңбегі үшін Қазақстан Республикасы Білім министрлігі алқасының Ы. Алтынсарин медалінің иегері. 1999-2000 жылдары Білім және ғылым министрінің «Құрмет грамотасымен», 1995 және кейін де Ұлы Отан соғысының Жеңісі үшін мерекелік медальдерімен марапатталады.

Меруерт Жолдықайырқызы – ұл-қыз тәрбиелеп өсірген ана. Үлкен қызы – Сәрсенбаева Ботагөз Ибатқызы – психология ғылымының докторы дәрежесін Ресейде қорғаған ғалым, университетіміздегі профессор, ардагер ұстаз еді. Ұлы Сайын педагогикалық институттың физика-математика факультетінің физика бөлімін бітірген. Қыздары Светлана мен Дина – дәрігерлер.

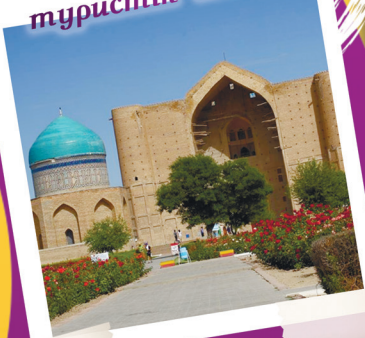
Өз мамандығын шексіз сүйген, тіл мен әдебиеттің шын жанашыры бола білген, жас ұрпаққа білім нәрін сеуіп, маман атандырып, адал еңбек етуді адамдық борышың деп сан шәкірттің санасына құя білген, университетін әкесіндей, кафедрасын анасындай құрметтеген қайраткер ұстаз зейнеттік демалысында 96 жасын қарсы алды. «Пандемия бітсін, бүдем отмечать» деп қалжыңдап айтқаны жақында еді. Апайымыз үшін ерекше мейрам саналатын Ұлы Жеңістің 80 жылдық тойында Меруерт Жолдықайырқызының ғасыр жасымен бірге қарсы алатын күнде жүздессек деген тілекте болғанбыз. Бүгін апайымыз арамызда жоқ. Жаныңыз жәннатта, иманыңыз жолдас болсын, аяулы ұстаз апайым!

Рүта СҰЛТАНҒАЛИЕВА,
филология ғылымдарының кандидаты,
М.Өтемісов ат. БҚУ Қауымдастырылған
профессоры

ОҚУ АҚЫСЫНА ЖЕҢІЛДІК

Түркістан қаласына
туристік жолдама

Нұр-сұлтан қаласына туристік жолдама

Фитнес-орталыққа
абонементтік сертификат

«Мобилография» курсы

Сыйлықтар, тегін жолдамалар: ЖОО-лар вакцина салдырған студенттер арасында акция бастайды.

Қазақстандық жоғары оқу орындары ҚР білім және ғылым министрі А.Аймағамбетовтің тапсырмасы бойынша ЖОО білім алушылары арасында вакцинацияны қолдау акциясын бастады. COVID-19-ке қарсы екпе алған студенттер жоғары оқу орындарының мүмкіндіктеріне байланысты оқуға, жатақханаларда тұруға жеңілдіктер алып, түрлі сыйлықтарға ие болады. Осылайша, жоғары оқу орындары халықтың денсаулығын қорғау үшін вакцинациялау қарқынын күшейту жөніндегі жұмысты қолдайды. Студенттер ғана емес, сонымен қатар жоғары оқу орындарының екпе салдырған оқытушылары да материалдық материалдық ынталандыруға ие болады. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Абай атындағы ҚазҰПУ, Қ.И.Сәтбаев атындағы ҚазҰТЗУ, М.Әуезов атындағы ОҚУ, М.Өтемісов атындағы БҚУ, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті вакцинациялауды қолдау бойынша акцияларды бастап кетті.

Бірқатар жоғары оқу орнының студенттері үшін оқуға, жатақханаларда тұруға жеңілдіктер, сауықтыру шипажайларына тегін жолдамалар, тегін тамақтану және қоғамдық көлікті пайдалану талондары қарастырылған. Сондай-ақ жоғары оқу орындары вакцинацияланған студенттер үшін шет тілдері, компьютерлік сауаттылық және кәсіпкерлік дағдыларды дамытатын тегін курстар ұйымдастырылып отыр. Сонымен қатар екпе салдырған кейбір университеттердің студенттері фитнес залдарына, бассейнге, театрға, кинотеатрға және концерттерге тегін бара алады. Аталған жоғары оқу орындарының оқытушылары да назардан тыс қалмады. Вакцинацияланған оқытушылар қосымша ақы немесе ақылы демалыс алады. «Жоғары оқу орындарын коронавирустың елде таралуы алаңдатып отыр. Вакцинация мәселелері мен оның шешілу жолдарын жоғары оқу орындарының өздері қабылдайды. Министрдің тапсырмасы бойынша жоғары оқу орындары студенттер мен оқытушыларды вакцинациялауға шақырып, ынталандыру бойынша шаралар қабылдап жатыр. Бұл акция біздің азаматтардың санасын оятуға көмектеседі деп сенеміз. Біз бірлесе отырып, қауіпті вирусты жеңе аламыз және карантин мүмкіндігінше тез аяқталады деп үміттенеміз. Басқа жоғары оқу орындарын да вакцинацияны қолдау үшін ынталандыру шараларын ұйымдастыруға шақырамыз. Себебі бұл – коронавирустың таралуын тоқтатудың жалғыз жолы», – деп атап өтті білім және ғылым вице-министрі Қуаныш Ерғалиев.

Ақпарат көзі: ҚР БҒМ баспасөз қызметі

«Мен өмірді таңдаймын!» акциясын өткізу туралы ЕРЕЖЕ

Елімізде Қазақстан Республикасының азаматтарын вакциналау жұмыстары басталды. Университеттің профессорлық-оқытушылық ұжымы, университет қызметкерлері Covid - 19-ға қарсы вакцинациялау бағдарламасын жүзеге асыруға белсенді қатысуда.

I. Жалпы ережелер

1.1. М. Өтемісов атындағы БҚУ ректораты оқытушылардың, қызметкерлердің, магистранттардың, студенттердің ұжымын ынталандыру мақсатында 2021 жылдың 1 шілдесі мен 31 тамызы аралығында «Мен өмірді таңдаймын!» атты акциясын өткізеді. Акцияға 2021 жылдың 1 шілдесінен бастап екпе алған тұлғалар қатысады.

II. Мақсаты мен міндеттері

2.1. Акцияны өткізу мақсаты: ұжымдық иммунитетті қалыптастыру және 2021/2022 оқу жылында дәстүрлі оқыту форматына көшуді қамтамасыз ету, қызметкерлер мен профессорлық-оқытушылық ұжым мен білім алушыларды Covid – 19-ға қарсы вакцина алуға белсендіріу.

2.2. Акция оқытушылар мен білім алушылар ұжымының белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді.

III. Акцияны өткізу шарттары

3.1. Акцияға қатысушылар ұтыс ойынына қатысады және жеңімпаз атанып,

төмендегілерге ие бола алады:

3.1.1. Білім алушылар үшін:

Магистранттар мен студенттерге оқу ақысына жеңілдіктер (5%) - 120 адам;
Нұр-сұлтан қаласына 25 туристік жолдама;

Түркістан қаласындағы Қожа Ахмет Яссауи, Арстан Баб кесенесіне, Отырар қалашығына, Керуен сарайына 20 туристік жолдама;

«Мобилография» курсын оқуға 10 сертификат;
Фитнес - орталыққа бір айлық 10 абонементтік сертификат;

50 қатысушы 15.000 теңге көлемінде сыйақымен марапатталады.

3.1.2. Оқытушылар мен қызметкерлер үшін:
Акцияның 50 қатысушысы 30.000 теңге көлемінде сыйақымен марапатталады;

«Ақжайық» сауықтыру шипажайына 100% төлеммен 4 жолдама беріледі.

IV. Ұйымдастыру құрылымы

4.1. Сыйлықтарды тапсыру тәртібі, мерзімдері:

Акцияға қатысушы е-mail-ге өзі қатысқысы келетін ұтыс түрін көрсете отырып, вакцинация туралы паспорттың электрондық нұсқасын жіберуі қажет. Оқытушылар мен қызметкерлер zapkazgu@mail.ru электронды пошта мекен-жайына, магистранттар мен студенттер k.abylai_95@mail.ru электронды пошта мекен-жайына жіберуі тиіс. Құжаттарды поштаға жібергеннен кейін сізге ұтыс ойынына қатысушының нөмірі жазылған хабарлама жіберіледі.

Ұтыс ойыны өткізілетін күні комиссия жеңімпаздарды бекітеді. Комиссияға төраға және 6 мүше кіреді.

Барлық сұрақтар бойынша төмендегі көрсетілген байланыс нөмірлері арқылы хабарласуға болады: Сүлейменов Мерген Қуанышұлы - 87071221015; Ешимова Жанбота Есенғалиевна - 87029363734; Жастар ісі жөніндегі комитет -8(7112)511503.

Ескерту: сіз тек ұтыс ойынының бір түріне қатыса аласыз.

ПОЛОЖЕНИЕ о проведении акции «Я выбираю жизнь!»

В стране повсеместно начата работа по вакцинированию граждан Республики Казахстан. Профессорско-преподавательский коллектив университета, сотрудники, обучающиеся университета активно включились в реализацию программы по вакцинированию от COVID - 19.

I. Общие положения

1.1. Ректорат ЗКУ имени М.Утемисова в период с 1 июля по 31 августа 2021 года проводит акцию «Я выбираю жизнь!» с целью стимулирования коллектива преподавателей, сотрудников, магистрантов, студентов. В акции принимают участие прошедшие вакцинацию с 1 июля 2021 года.

II. Цель и задачи

2.1. Цель проведения акции: сформировать коллективный иммунитет и обеспечить переход к традиционному формату обучения в 2021/2022 учебном году, активизировать сотрудников и профессорско-преподавательский коллектив и обучающихся к получению вакцины против COVID – 19.

2.2. Акция позволит повысить активность коллектива преподавателей и обучаемых.

III. Условия проведения акции

3.1. Участники акции принимают участие в розыгрыше и став победителем получают следующее:

3.1.1. Для обучающихся:

Скидки за обучение магистрантам и студентам (5%) – 120 человек;
25 туристических путевок в г.Нур – Султан;

20 туристических путевок в г.Туркестан с посещением мавзолея Кожы Ахмет Яссауи, Арстан Баб, городища Отырар, Керуен Сарай;

10 сертификатов на обучение на курсах «Мобилография»;

10 абонементов на один месяц для посещения фитнес - центра;

50 участников будут вознаграждены премией в размере 15.000 тенге.

3.1.2. Для преподавателей и сотрудников:

50 участников акции будут вознаграждены премией в размере 30.000 тенге;

4 путевки со 100 % оплатой в оздоровительный санаторий «Ақжайық».

IV.Организационная структура

4.1. Порядок, сроки вручения подарков.

Участнику акции необходимо направить на e-mail электронный вариант паспорта о вакцинации указанием в каком из видов розыгрыша Вы хотите принять участие. Преподавателям и сотрудникам отправлять на элек. адрес: zapkazgu@mail.ru; Магистрантам и студентам на элек. адрес: k.abylai_95@mail.ru. После отправки на почту документов Вам будет отправлено сообщение с Вашим номером участника розыгрыша.

В день проведения розыгрыша комиссия утверждает победителей. В комиссию входит председатель и 6 членов.

По всем вопросам обращаться по телефонам: Сулейменов Мерген Куанышевич - 87071221015; Ешимова Жанбота Есенғалиевна - 87029363734; комитет по делам молодежи - 8(7112)511503.

Примечание: Вы можете принять участие только в одном из видов розыгрыша.

ГРАНТ КІМГЕ БҰЙЫРДЫ?

МЕМЛЕКЕТТІК БІЛІМ ГРАНТЫ ИЕГЕРЛЕРІНІҢ ЕСІМДЕРІ БЕЛГІЛІ БОЛДЫ.
2021-2022 оқу жылына арналған білім гранты иегерлерінің тізімі жарияланды. Мемлекеттік гранттар республикалық комиссия отырысының қорытындысы бойынша тағайындалды. Биылғы жылы мемлекеттік конкурс нәтижесінде 405 үздік шәкірт М.Өтемісов атындағы БҚУ-ды таңдады. Сонымен қатар, ауыл квотасы бойынша да 38 мектеп түлегі университетімізде 4 жыл бойы тегін оқуға мүмкіндік алды. Одан бөлек алдағы уақытта мемлекеттік сұраныс негізінде әкімшілік атынан берілетін арнайы грант иегерлері анықталатын болады.

Гранттарды тағайындау конкурсына қатысу үшін 75 мыңнан астам талапкер құжат тапсырды. Биыл «Білім беру» және «Денсаулық сақтау», сонымен қатар ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, құқық, дизайн, менеджмент білім беру бағыттары сұранысқа ие. Грантқа үміткерлер арасында 8 мыңнан астам «Алтын белгі» иегерлері, 800-ден астам халықаралық және республикалық олимпиадалардың жеңімпаздары, сондай-ақ республикалық және халықаралық спорттық жарыстардың 520 жеңімпазы бар. Ұпайлар тең болған жағдайда, олардың басым құқығы болды.

Ендігі кезекте мемлекеттік білім гранты иегерлері оқуға қабылдану үшін құжаттарын жоғары оқу орындарына 25 тамызға дейін тапсыруы тиіс. Ал, бағы мен бабы осалырақ түскен талапкерлерді ақылы бөлімде оқуға шақырамыз. Талабы мен жігері жанып тұрған студенттер үшін университет қабырғасында оқып жүріп атаулы шәкіртақы иегерлері болуға болатындығын жеткізгіміз келеді. Сізден сұралатыны, оқуда озат болып, қоғамдық іс-шараларда белсенділік таныту! Біздің БҚУ-жалынды жастарды қолдауға әрдайым дайын!

БҚУ -да 114 Магистрант тегін білім алады

МАГИСТРАТУРА БОЙЫНША МЕМЛЕКЕТТІК БІЛІМ ГРАНТЫ ИЕГЕРЛЕРІНІҢ ЕСІМДЕРІ БЕЛГІЛІ БОЛДЫ.
2021-2022 оқу жылына арналған магистратура бойынша білім гранттары иегерлерінің тізімі жарияланды. Комиссия құрамында мемлекеттік органдар мен үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері, журналистер, Қазақстан студенттерінің Альянсы және «Отандастар» қорының өкілдері болды.
Білім беру гранттары кешенді тестілеу (КТ) нәтижелері бойынша конкурстық негізде берілді. Айта кетейік, өткен жылмен салыстырғанда оқуға түсушілер саны 2 мыңға артып, тестілеуге 36 мың адам қатысты. Магистратура бойынша білім беру гранттарын тағайындау конкурсына 75-тен астам балл жинаған оқуға түсушілер өтініш берді.
Естеріңізге сала кетейік, биыл ғылыми-педагогикалық магистратураға 12 329 грант және бейіндік магистратураға 500 грант бөлінді. «Шет тілі мұғалімдерін даярлау», «Ақпараттық технологиялар», «Математика мұғалімдерін даярлау» және «Құқық» бағыттары сұранысқа ие болды. Барлық грант иегерлері 28 тамызға дейін жоғары оқу орнының виртуалдық қабылдау комиссиялары арқылы жоо-ға құжаттарын тапсыруы тиіс.
Биылғы жылы М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетіне магистратураға 2021-2022 оқу жылына мемлекеттік тапсырыс негізінде жалпы 114 грант саны бөлінді, оның ішінде-113 ғылыми-педагогикалық бағытта, 1-бейіндік бағытта болды. Атап айтсақ, Педагогикалық ғылымдар білім беру бағдарламасы бойынша барлығы-97 грант, магистратураға тапсыру кешенді тест арқылы жүзеге асты, ағымдағы жылдың 18 маусым-15 шілде аралығында app.testcenter.kz сайтына тіркелу жүрді. Тапсырушы өзі тапсыратын білім бағдарламасын, тілін, қаласын таңдай алды. 21 шілде-10 тамыз аралығында Ustudy тест орталығында тест тапсырды. Тест қорытындысы тапсырушы жеке кабинетінде көрініп тұрды.
Барша грант иегерлерін шын жүректен құттықтаймыз! Білім мен ғылымда алар асыларыңыз биік болсын!

«БЕЗРАБОТНЫЕ ПОДРОСТКИ, ИЛИ КАК НАЙТИ РАБОТУ»

Довольно легко найти работу, когда ты совершеннолетний или имеешь хоть какой-либо опыт. Но что делать, когда нет ни того, ни другого? Впервые с поиском работы я столкнулась в 17 лет. Не имея никакого опыта, я принялась расспрашивать знакомых, куда бы лучше пойти. Тогда мой выбор пал на самое простое – сферу общепита. Но простым это оказалось только с виду. Первая проблема, с которой подросток может столкнуться – это возраст и учебный график. По личному опыту скажу, что немногие работодатели захотят принимать вас на неполный рабочий день. В моем случае мне повезло. Я нашла кофейню, которая на тот момент работала, от силы, месяц и нуждалась в сотрудниках. Проработав там поваром относительно недолго, я получила опыт и хоть какое-то представление о работе в общепите. Для начала запаситесь терпением, потому что шума и суматохи будет много. Также забудьте про все свои личные проблемы и оставьте их вне работы, так как выслушивать вас никто не будет. Обговаривайте оплату и ваш график сразу, иначе о каком-либо расписании можно забыть. Поддерживайте связь

с коллективом, серьезно, это сильно облегчит всем работу. Следующий мой опыт состоял в работе официантом. Проработав в этом месте полгода, я посмотрела на обслуживающий персонал совершенно под другим углом. В этот раз не было проблем с возрастом и учебой, и я смогла полностью погрузиться в работу. Я расскажу некоторые важные моменты, которые я смогла для себя извлечь, но нужно иметь в виду, что у каждого заведения свои правила и требования. Так как работала официантом в впервые, меня пришлось обучать всему, что касается обслуживания. Не говоря уже о каких-то тонкостях. Поначалу я путалась в нумерации столов, выносила блюда не тем, кто их заказывал и училась устранять неприятные ситуации. Это, кстати, является главным в работе официанта – не бояться разговаривать с людьми. Вы – лицо заведения, хотя поначалу я не до конца понимала, что это значит. Когда посетитель приходит в заведение, то первое, что он видит, это вы, то, как вы выглядите и ведете себя. Поэтому от вас зависит его настроение и желание остаться и прийти снова. Не думайте, что вы

сможете просто запомнить заказ, всегда имейте при себе блокнот и ручку. Не стесняйтесь разговаривать с другими официантами, это намного облегчит вашу и их жизни. В этой работе важно уметь не только слушать, но и слышать. «Официант – это стыдно». Я принимала заказы на протяжении всего рабочего дня, но было то, что принимать я отказываюсь. «А тебе не стыдно встретить знакомых?», «Может уже что-то нормальное найдешь?», «Официант – это «принеси-отнеси». Именно из-за этих стереотипов некоторые выбирают заведения подальше от дома. Профессия официанта не считается профессией – только подработкой, а значит стыдно говорить в обществе, что ты работаешь в общепите. Если ты находишься в сфере обслуживания, то ты там только потому, что у тебя пока нет «настоящей работы». Я встречала многих людей, кто выбирал эту профессию осознанно. Эти люди выглядели счастливее тех, у кого эта самая «настоящая работа». Мне кажется, так и должно быть.

Э.КАЗИЕВА,
студентка группы Фил-32

Сәрсенбаева Ботакөз Иватқызы - Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде жарты ғасырға жуық қызмет еткен ұстаз.

Ол 1948 жылы сәуір айында Орал қаласында Отанымыздың қорғаушы азаматы ИбатДәулетқалиұлы мен ардагер-ұстаз Меруерт Жолдықайырқызының отбасында дүниеге келген.

Ботакөз Иватқызы Сәрсенбаеваның Ресей, Қазақстан ғылымына қосқан үлесі зор. Ол - психология ғылымының докторы дәрежесін Ресейде қорғап, қазіргі таңда университетімізде шәкірт тәрбиелеп, ғылымға баулыған ірі ғалым, профессор, ұлағатты ұстаз.

Б.И. Сәрсенбаева 1970 жылы

Тамыз айы М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ұжымы үшін қара хабарлармен басталды. Алдымен қара шаңырақтың анасындай болған Меруерт Жолдықайырқызынан айырылып қалды. Кейуанамыздың жамбасы жерге тиген сәтте қызы Ботакөз Иватқызы да мәңгілік сапарға аттанып кетті... Перзент жүрегі ана қазасын көтере алмаса керек?... Жандарыңыз жәннатта болсын апайлар...

Қыз жүрегі қарс айрылды

А.С.Пушкин атындағы ОПИ-ді «Ағылшын тілі» мамандығы бойынша тәмамдады. 1970-1971 жж. - № 4 мектепте ұстаздық қызметін бастап, 1971-1975 жж. - Медицина мектебінің комсомол комитетінің хатшысы, 1975-1976 жж. - ҚР ЛКСМ «Спутник» облыстық комитетінің референті болып қызмет етті.

1976 жылдан бастап педагогика және психология кафедрасында оқытушы болып еңбек өтілін бастады. Оқытушы өз сабақтарына жауапкершілікпен қарап, үнемі ізденіп, оқу материалдарын оқып жаңартып отырады. Өз тәжірибесінде «Психологическая ориентированность будущих педагогов», «Особенности формирования педагогического такта у будущих учителей» атты т.б. оқу-әдістемелік құралдарын баспадан шығарып, таратты.

2006-07, 2007-08 оқу жылдары психология кафедрасының меңгерушісі қызметін атқарған кезде университет магистранттарына оқу сабақтарын жүргізіп, оның жетекшілігімен жазылған магистрлік диссертациялар «өте жақсыға» бағаланды. Психология пәні бойынша дәріс оқып, студенттерді МАБ-қа дайындау үшін «Тесттер жинағын» шығарды. Өрқашан Қазақстан Республикасының,

халықаралық конференциялардың жұмысына, университет семинарларына қатысты.

2006 жылы «Педагогическое сопро-вождение профессионального самосо-вершенствования будущего учителя» тақырыбында докторлық диссертациясын қорғап шықты (РФ), 2008 жылы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінен қайта аттестаттаудан өтті. Б.И.Сәрсенбаева еңбек жолында ғылыми-әдістемелік жұмыстарға белсенді араласады, студенттердің ғылыми жұмыстарына жетекшілік етті. Педагогика және психология саласындағы 80-нен аса ғылыми еңбектері Қазақстан Республикасында және алыс жақын шет елдерде жарық көрді.

15 жылдан астам уақыт аралығында Москва қаласында Педагогикалық және әлеуметтік ғылымдар академиясының координатор-мүшесі, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті Ғылыми кеңесінің мүшесі болды. Соңғы сәтіне дейін Батыс Қазақстан универси-тетінің педагогика факультеті кеңесінің мүшесі болды.

Б.И.Сәрсенбаева оқытушыларға арналған тұрақты жұмыс жасайтын

әдістемелік семинарға жетекшілік етті. Тұрақты әдістемелік семинар арқылы университет магистранттарына, жас оқытушылар мен болашақ ғалымдарға зерттеу жұмысын жүргізуге байланысты бағыт-бағдар беріп отырды.

Б.И.Сәрсенбаева - өз ісінің шебері, ұлағатты ұстаз, салмақты, сабырлы, жан-жақты, жауапты, ұйымдастыру қабілеті жоғары жан еді. Ұжымда сыйлы, студенттердің арасында беделді болатын. Құрмет грамоталары, алғыс хаттармен марапатталған, БҚМУ –дың «Еңбек ардагері» номинациясының иегері. «Қазақстан Республикасының ғылымын дамытудағы еңбегі үшін» төс белгісімен марапатталды.

Ж а қ с ы н ы ң ж а қ с ы л ы ғ ы н дәріптеу, адамның ел үшін еткен игілікті істері мен мұрасын кейінгі ұрпаққа үлгі-өнеге ету - ежелгі ел дәстүрі. Халық батыры, жазушы Бауыржан Момышұлының «Ұстаздық-ұлы құрмет. Себебі, ұрпақты ұстаз тәрбиелейді, болашақтың басшысын да, данасын да, ғалымын да, еңбекқор егіншісін де ұстаз өсіреді» деген сөздері осындай өмірден өзінің мәртебелі орнын тапқан, абзал жан - Сәрсенбаева Ботакөз Иватқызы мәңгі біздің жадымызда.

Педагогика факультеті

ӨЛКЕ ТАРИХЫ

«ЭФИРДІҢ СҰР МЕРГЕНІ» БАЙЛАНЫСШЫ МАЙРА МАҚАТОВА

ҰлыОтансоғысыжылдарындаКарелия майданындағы Орталық партизандар штабының радиобайланысшысы болған қазақ қызы Майра Мақатова партизандар арасында «эфирдің сұр мергені» атанған еді. Майра Мақатқызы 1922 жылы 16 маусымда Орал облысы Тайпақ ауданы Сайқұдық ауылында шаруа отбасында дүниеге келген. Әкесі қайтыс болған соң, кішкентай 4 қызбен қалған анасы үлкен екі қызының оқуын ойлап, 9 жасар Майраны сіңлісімен бірге аудан орталығындағы мектеп интернатқа оқуға орналастырады. Анасының үмітін ақтап, жасынан зерек, алғыр болып өскен Майра кейін облыс орталығы Орал қалаҚазақтың батыр қыздары (арнайы жоба) 55 сындағы №4 мектеп интернатында (қазіргі С.Сейфуллин атындағы №11 мектеп) оқуын жалға-стырып, мектепті үздік бітіріп шығады. Алайда, осы кезде адамзат баласы үшін қасіретті Ұлы Отан соғысы басталады. Өз еркімен майданға аттануды жөн деп санаған 19 жасар Майра Орал қалалық комсомол комитеті атына өтініш жазады. Сөйтіп, 1942 жылы 12 сәуірден бастап Майра Мақатова Оралдағы Москва қаласынан эвакуацияланып келген әскери радиотелеграфшылар дайындайтын училищеде оқыды. Ардагер ананың айтуынша, неміс фашистерін кейін ше гін дірген соң, Оралдағы радистер дайындайтын училище Москва қаласына қайта көшіріледі. Курста оқып жатқан байланысшы қыздар оқуды вагон ішінде жалғастыра отырып, тауар тиелген поездбен Москваға жеткізіледі. Сөйтіп, 4 айлық курсты тәмамдап, морзе әліппесін эфирден келген дыбыс арқылы оқуды жете меңгерген Майра II класты әскери радиобайланысшы атанады. 1942 жылдың қараша айында, яғни, сұрапыл соғыстың екінші кезеңі тұсында байланысшы Майра Карелия майданының Орталық партизандар штабына аттанады. Деректерге жүгінсек, Карель-Фин партизандық қозғалыс штабы Мемлекеттік Қорғаныс

Комитетінің қаулысымен 1942 жылы 30 мамырда құрылып, штаб бастығы С.Я.Вершанин тағайындалған еді. Міне, енді Карель жеріндегі партизандық қозғалыс штабының байланысына маңызды жауаптылық қазақ қызы М.Мақатовқа жүктеледі. Ендеше, М. Мақатованың жауынгерлік өміріне қатысты болғандықтан, 1941 жылдың қыркүйек айынан бастап, Карелия май-даны атанған Солтүстік майдан әскер-лерінің соғыс қимылы жөнінде айта кетуді орынды санадық. Германияның Кеңес Одағына шабуыл қарсаңында кеңес-фин шекара аймағына неміс фашистерінің «Норвегия», Оңтүстік Шығыс және Карельфин армиясы кең көлемде шоғырландырылды. Оларды немістің 5-әуе флоты қорғап тұрды. Жалпы Карель жеріне жаудың 20 дивизиясы орналастырылды. Алайда, жау күшінің басымдығына қарамастан, кеңес әскерлері фашистік Германияның КСРО-ның солтүстік аудандарын жаулап алып, Карель мойнағында фин және неміс әскерлерінің бас түйістіріп, Ленинград блокадасының (қоршауының) екінші шеңберін құру жоспарын жүзеге асыруына жол бермеді. Міне, осылайша солтүстіктегі соғыс тың қайнаған ортасында партизан отряды штабының радиобайланысшысы міндетін мүлтіксіз атқарған Майра пар тизандар арасында «эфирдің снайпері» атанып кетеді. Бұл жөнінде майдангер ана: «Орыс тілін білмегендігім маған қатты қиындық келтірді, алайда бірер жыл ішінде біршама тым тәуір үйреніп алдым. Орталық штаб тың радиостанциясына шифрлы мәліметтерді жіберіп отырған партизан отрядтары байланысшыларын бір-бірімен шатастырмай байланыстырып отыру менің әскери жауынгерлік міндетім еді. Соғыс даласындағы зуылдаған, гүрсілдеген оқ даусының арасынан партизан отрядының байланысшысының даусын естіп, мәліметін дәл қабыл-дап алу, соғыстағы адам тағдыры мен әскери операцияның табысты өтуін

шешіп отырды», – дейді. Осылайша Отан алдындағы жауынгерлік міндетін адал атқарған байланысшы қыз 1945 жылы тамыз айында елге 10 күндік демалысқа жіберіледі. Майра поездбен елге келе жатырған жолында, Жапон елін талқандаған Кеңес Одағының жеңісі құрметіне Москва қаласында беріліп жатырған салютті көріп тамашалайды. Майра Мақатова Жоғары Бас қолбас шының бұйрығынан кейін, 1945 жылы қазан айында соғысты Карель жерінде аяқтайды. Жауынгерлік ерлігі үшін ол «Ұлы Отан соғысы» ордені, «Советтік Запольярені қорғағаны үшін» және «Германияны жеңгені үшін» медальдарымен марапатталды. Елге оралған соң, майдангер қыз 1946 жылы Оралдағы А.С.Пушкин атындағы педагогикалық институттың тарих факультетіне оқуға қабылданып, студент атанды. Майрамен бірге майданнан келген жауынгерлер болашақ тарихшы ғалымдар Ғ.Сүйіншалиев, П.Р.Букаткин, Р.Нафигов, өлкетанушы Ж.Ақбай, т.б. сияқты қоғам қайраткерлері де оқыды. Солардың бірі соғыс және еңбек ардагері, Ақжайық аудандық Чапаев орта мектебінің 40 жыл директоры қызметін атқарған И.Подкуйко: Бақтылы Боранбаева. Даңқты партизаншылар 56 №6 2021 АҚІҚАТ «Біздің топты аса құрметпен «гвардиялық топ деп атайтын. Өйткені институт бойынша жалғыз біздің топта оқыған студенттердің жетеуі бірдей – соғыстан қайтқан солдаттар болса, олардың ішінде жалғыз қыз – Майра Мақатова болды», – деп мақтанышпен жазды. 1950 жылы институтты аяқтап, тарихшы мұғалім атанған Майра Жәнібек ауданына орта мектепке жұмысқа жолданады. Сол жылы Майра соғыс ардагері Батыс майданда жаяу әскер командирі болған Ғайнолла Абрахмановпен бас қосып шаңырақ көтерді. 1954 жылы запастағы офицер Ғайнолла Абдрахманов Германия Демократиялық Республикасындағы Кеңесармиясының құпия бөлім қызметіне

шақырылады. Үш жасар ұлын ерітіп, Майра да ерімен бірге бір жыл Германия (ГДР) елінде болып қайтады. 1955 жылы елге қайтып оралған олар Орал қаласына іргелес жатқан Федоровка ауылындағы орта мектепте ұстаздық қызметін жалғастырды. Жанұяда 3 бала тәрбиелеп өсірді. Майра Мақатова әскери училищеде бірге оқыған радиобайланысшы құрбыларымен ұзақ жылдар бойы байланысын үзбей, 1972 жылы Мәскеуде, 1982 жылы Беломорскде, 1987 жылы Петрозаводск қалаларындағы майдандастар кездесуіне қатысып, құрбыларымен қауышып қайтты. Зейнет демалысына шыққанға дейін өмірін ұрпақ тәрбиесіне арнаған жауынгер, ұстаз Майра Мақатова «Құрмет белгісі» орденімен және «Қазақ ағарту ісінің үздігі» белгісімен марапатталды. Майдангер ана 2014 жылы 93 жасына қараған шағында дүниеден озды. Халқымыз «Ерлік елге мұра, ұрпаққа ұран» дейді. Отан үшін от кешкен партизан байланысшы жауынгер қазақ қыздарының жауынгерлік ерлігі мен өнегелі өмірін жас ұрпақ үлгі етеді, мәңгілік мақтаныш тұтады.

Бақтылы БОРАНБАЕВА,
М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің доценті, тарих ғылымдарының кандидаты

Басқосу кезінде төмендегі бір топ тұлғалар сөз алды: «Қанағат қарынға ғана керек, ал талантқа ол жараспайды» (Сөз сиқырына бойлаған сұңғыла ойлы ақын Жүмекен Нәжімеденов туралы). Қыдыршаев Абат Сатыбайұлы, «Рухани жаңғыру» институтының директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі; «Жүмекен» журналы қалайдүниеге келді? Батыр Болат Батырұлы, «Жүмекен» журналының құрылтайшысы әрі шығарушысы, «Болат Медиа» мекемесінің директоры, «Үш қоңыр» республикалық әдебиет, мәдениет және өнер газетінің бас редакторы; Ақын танымы – кемел кеңес, көшелі сөз үлгісі. Жайсаң Ақбай Досболатұлы, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің құрметті профессоры, өлкетанушы ғалым; Ақын өлең өрімдеріндегі қайталанбас өрнектер. Халиолла Бауыржан Ергенұлы, ақын, Қазақстан Жазушылар одағының Батыс Қазақстан облысы филиалының төрағасы; Ақын Жүмекен Нәжімеденовтің ғұмырнамасына бойласақ. Жүсіп Қадыр Өтегенұлы, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университетінің профессоры, филология ғылымдарының докторы, «Жүмекен» журналының бас редакторы (Атырау қаласы) (онлайн); Тынымсыз ізденістер ізі. Дүйсентегі Сайран Темірғалиұлы, Батыс Қазақстан облысы Мәдениет басқармасының басшысы; Қаламгер қарымы. Ғалиев Жанбол Серікұлы, «Ел және мұғалім» газетінің бас редакторы; Жүмекен – өзіндік байсалды қоңыр үні, өзіндік бояуы бар ақын. Қыдырғиязова Шолпан Батырқызы, ақын, Қазақстан Республикасына еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, «Ерен еңбегі үшін» медалінің иегері, «Құрмет» орденінің иегері (онлайн); Парасатты байлам иесі. Қамбетов Медғат Мұсаұлы, Батыс Қазақстан облысы Ішкі саясат басқармасы «Қоғамдық келісім» коммуналдық мемлекеттік мекеме басшысы; Жүмекен ақынның дүниетанымдық ұстанымдары. Туркина Айгүл Серікқызы, БҚО «Рухани жаңғыру» өңірлік жобалық кеңсесінің жетекшісі. Түйін сөзді «Ақын ойы – ғалым хаты» тақырыбында М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ғылыми жұмыс және халықаралық байланыстар жөніндегі проректоры, а.ғ.к., профессор Ахмеденов Қажымұрат Мақсұтұлы айта білді. Басқосу естелікке фотосуретке түсу сәтімен түйінделді. Таныстырылым кезінде Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ғылыми кітапханасының директоры Тоты Еркінқызы Өлімбекерованың ұйымдастыруымен «Жүмекен Нәжімеденов – сөз сиқырына бойлаған сұңғыла ойлы қазақтың көрнекті ақыны» атты көрме жасақталды. Жасақталған көрме мазмұнымен ғылыми кітапхана кітапханашысы Құбиева Жанар Бекболатқызы таныстырды.

Иә, адам баласының өзі кеткенде соңынан жалғасар ғибрат жолы қалмаса, күллі кешкен ғұмырың да – баянсыз тұл ғұмыр, жартыкеш ғұмыр деу жөн-ау! Қазақ интеллектуалды поэзиясының ірі өкілі Жүмекен Нәжімеденовтің рухани мұрасы ұшан-теңіз, ағыл-тегіл. Ол өзінің таңғажайып ойлы жырларымен қатар бірнеше роман, әңгіме, хикаяттардың авторы ретінде де оқырман көпшілікке танымал.

Қазақ ғылымындағы жүмекен-тану ілімі филолог ғалым, ғылым докторы, әдебиеттану профессоры Жүсіп Қадыр Өтегенұлының «Жүмекен Нәжімеденовтің ақындығы» (Алматы, 1995 ж.), «Жүмекен жұмбағы» (Екінші басылым) (Алматы, 2006 ж.) монографияларынан бастау алады. Монографияда қазақтың арқалы ақыны Жүмекен Нәжімеденовтің поэзиялық шығармаларына ғылыми талдау жасалған, өлеңдері мен дастандарының тақырыптық, жанрлық құрамы анықталып, идеялық мәні таразыланған. Зерттеу мақсаты ретінде ақын

«Жүмекен» журналының таныстырылымы Оралда ұйымдастырылды

Ақындық, жазушылық – құдіретті өнер. Ал Жүмекен – ақындық өнер тағындағы теңдессіз тұлға, талғамы биік қарымды қаламгер. Жуырда, дәлірек айтсақ, 2021 жылғы шілде айының 2-сі күні Махамбет Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінде «Жүмекен» журналының таныстырылымы ұйымдастырылды. Модераторы: А.С.Қыдыршаев, Қазақстан Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі, Қазақстан Республикасы Журналистер одағының мүшесі, Республикалық «Үш қоңыр» әдебиет, мәдениет және өнер газетінің Батыс Қазақстан облысы бойынша меншікті тілшісі. Таныстырылым кіріспесі Махамбеттің «Жұмыр-Қылыш» күйімен ашылып (Орындаушы Ғұбайдуллин Ербол Аманжолұлы, ҚР Мәдениет саласының үздігі), филология факультетінің IV курс студенті («Филология:қазақ тілі» мамандығы) Ернұр Кнамаевтың орындауында ақын Жүмекен Нәжімеденовтің «Менің елім» өлеңімен өрілді. Басқосудың алғы сөзін «Әлемдік классика биігіндегі Жүмекен Нәжімеденов шығармашылығы – Ұлы Дала ұрпақтарының рухани құндылықтар тұнбасы» тақырыбында М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің ректоры, б.ғ.к., профессор, Қазақстан Ұлттық Жаратылыстану ғылымдар академиясының академигі, ҚР Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, «Жүмекен» республикалық әдеби, мәдени және танымдық журналының ақылдастар алқасының мүшесі Серғалиев Нұрлан Хабиболлаұлы алды. Журнал таныстырылымы сәтінде онлайн форматында ақын ұрпақтары Нәжімеденова Айкен Жүмекенқызы, Нәжімеденова Саида Жүмекенқызы (Алматы қаласы) сөз алып, университет ректоратына алғыстарын төкті.

Ж.Нәжімеденов поэзиясының поэтикасына тереңдей бойлап, оның мазмұны мен пішінін талдау негізінде туындыгердің айрықша ақындық болмысы мен бітімін тануды, бірегей шығармашыл

тұлғаның қазақ әдебиетіндегі өзіндік лайықты орны мен салмағын айқындау көзделген. Жүмекен алпысыншы жылдардың бас кезінен өмірінің соңғы күндеріне дейін қалам құрғатпастан

жазған әрі лирикалық, әрі эпикалық шығармаларымен ұлттық әдебиетімізді дамытуға айрықша үлес қосты. Қазіргі қазақ поэзиясына өзіндік көркемдік жаңалықтар, өзгеше қаламгерлік мәнер, машық әкелді. Замандас ақындармен бір бағытта, бір мақсатта қазақ өлеңінің мазмұнын тереңдетіп, пішінін жетілдіруде де айта қалғандай табыстарға жетті. Ол әрқашан суреткерлік шеберлігін шыңдау, жетілдіру үстінде болды. Ақынның сырлы жырлары уақыт сынынан сүрінбей өтіп, қалың оқырманның қызыға, құмарта іздейтін рухани сусынына айналды (Жүсіп Қадыр. Жүмекен жұмбағы. – Алматы: «Арыс» баспасы, 2006. -8-бет), - дей келе: «Жүмекен Нәжімеденов – қазақ әдебиетінде өзіндік қомақты орны бар, поэзияға жаңаша өрнектер мен айшықтар енгізген, өлең логикасына өзінше қараған, қазақ поэзиясының мазмұнына

да, пішініне де жаңалықты молынан енгізген, өз шығармашылығымен қазақ әдебиетін бір сатыға көтерген ақын» (Сонда, 231-бет), - деп түйіндеген. Демек, танымал әдебиеттанушы ғалым Жүсіп Қадыр Өтегенұлының жоғарыда аталған монографиялық зерделеу еңбегі – ақын Жүмекен Нәжімеденов өлеңдері мен поэмаларын толық та тұтас тұрғыда алғаш кешенді талдаған тұңғыш зерттеу.

Нәтижеде хас қаламгер өлеңді қатты ойланып, тебіреніп, тіпті бас қатыра жазу керектігін, ақынның ғажайып сырға, ойға, жұмбақ сезімдерге, неше түсті бояуларға толы лабораториясы қаңырап бос қалмауын қалайды. Ақынша айтар болсақ, «таусылмайтын қазына бола ма, егер оны ылғи толықтырып отырмаса. Ол үшін тағы да еңбек ету керек, шындап қиналу, қайғыру керек, сонан соң барып қуансақ, ол баянды болмақ». Түйіндей келе ақын: «Жалпы ойлана білуіміз керек. Бізге оқушыны ойлантатын өлең жазу керек. Ал ой адамды, оның жан-күйін тыныштыққа қалдыра алмайды. Тынышсыздық - ұйықтау емес, ояну, өлу емес, өмір сүру. Біздің өмір сүргіміз келеді... Біз жазған әр шумақ, қолдан келсе әр жол тынымсыздықты танытсын. Лирикалық геройларымыз көп сырлы, сырт қарағанда жұмбақ мінезді, қайғыны да, қуанышты да сақтай алатын кеудесі бар, қажыр-қайраты мол күрделі де күшті адамдар болуы керек... Біз көбіне өзіміздің жағымды кейіпкерімізден өзіміз тайыз, әлсіз боп шығамыз... Бұл орайда жақсы шумақтар, тіпті жақсы өлеңдеріміз де жоқ емес. Тек соны тәрбиелеп, өсірейік. Қанағат қарынға ғана керек, ал талантқа ол жараспайды» деп толғатады. Біздіңше, бұл – Жүмекенді ірі әрі кесек тұлғалы бірегей ақындыққа бастаған қаламгер кредосы. Қысқасы, ақындық, жазушылық - құдіретті өнер. Ал Жүмекен – ақындық өнер тағындағы теңдессіз тұлға, талғамы биік қарымды қаламгер.

Абат Сатыбайұлы,
Қазақстан Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі, Қазақстан Республикасы Журналистер одағының мүшесі

Университет қабырғасында талай жыл қызмет атқарып, Жайық жұртшылығын жеңістерімен қуанытып жүрген желаяқ марафоншы Кенжегереев Мақсот Қажгерейұлының да қырық күндік ас беруі болып қалды...

ЖЕЛМЕН ЖАРЫСҚАН ЖАН ЕДІ...

Талай тарланды шаң қақтырып, ел намысын дүниежүзілік дүбірлі додаларда қорғаған Мақсот ағамыз 1950 жылдың 28-маусымында кезіндегі Орал облысы Чапай ауданында дүниеге келген. Жастайынан шымыр өскен ауыл баласы мектеп бітірісімен ақ күйбең тірлікке білек сыбана кірісіп, 1968 жылдан бастап құрылыс жасақтарында қызметке араласады. Көп ұзамай Отан алдындағы борышын өтеу үшін әскерге шақыртылып, КСРО әскерінде 2 жыл қызмет етеді. Қатардағы жауынгерден командирге дейін көтеріліп, әскердегі 1 жылынан соң «Гвардия», «Отличник СА», «Воин-спортсмен I ст.» деген төсбелгілермен наградталады.

Қажыгерей атай мен Нәзіма әжеміз бірі автоколлоннада, бірі тігінші болып нәпақа тауып, алты баланы адам қыламыз деп жүргенде, қаралы күн туып, Мақсот ағамыздың әкесі дүние салады. 18 жасында қабырғасы қайысып, әкеден айырылғанымен жігерін құм қылмай, анасына тіреу болуға ұмтылады. Мақсот аға үйдің тұңғышы болғасын арқасына ауыр жүк түседі. Арман қуып оқуға барамын деген мақсатынан бас тартып, қазіргі Жалпақтал ауданында құрылыс саласында бетон құюшы болып жұмысқа кіреді. 1972 жылдан 1979 жылға дейін тас қалаушы, тас қалаушы - бригадир, темір ұстасы, прораб болып қызмет атқарады.

1980 жылдың қаңтар айынан бастап А.С.Пушкин атындағы Орал педагогика институтының даярлық курстарына жазылады. Дәл осы жылы қыркүйек айынан бастап аталмыш оқу орнына «Дене тәрбиесі» мамандығы бойынша I курсқа қабылданады. Институт қабырғасында жүріп, Кеңес Одағының Коммунисттік партиясына мүше болып, қоғамдық жұмыстарға белсене араласады. «III дәрежелі Еңбек даңқы» орденімен және, «Мастер-умелец» төсбелгісімен марапатталады. 1984 жылы Мақсот Қажгерейұлы «Дене тәрбиесі пәнінің мұғалімі»

деген жазумен дипломын қолына алады.

Институттан соң спорт саласына қарай бет бұрады. 1985 жылы «Буревестник» спорт кешеніне орынбасар лауазымына тағайындалады. Бір жылдам астам қызметінен соң, институттың шақыртуына байланысты Орал педагогикалық институтының Дене тәрбиесі кафедрасына оқытушы мастер болып жұмысқа орналасады. 1987 жылы институт кеңесінің конкурсы нәтижесінде дене тәрбиесі кафедрасының оқытушысы қызметіне тағайындалады. Осылайша өмірін шәкірт тәрбиелеуге арнайды.

Мақсот Қажгерейұлы отбасында қандай еді?

Біздің редакциялық ұжымға дәл осы мақаланы жазуға қолқа салып, қойнына бір қорап құжаттары мен фото суреттерін қыстырып Мақсот ағамыздың жары Гүлнар апай келген еді. Отыз төрт жылдан астам отасқан жарынан қапияда айырылып қалғаны жанын жүдетіп, көзі мен көкірегін ыстық жасқа толтырғанымен, даңқты марафоншының жары ретінде артындағы мол мұрасын кейінгі ұрпаққа жеткізу борышын абыройлы атқару үшін 40 күндік асына дейін мақаланың жарық көруіне үлкен көмек берді.

Мақсот аға мен Гүлнар апай 1987 жылы 21 тамызда неке қияды. Жайдары мінезінің арқасында үй ішімен жарасымды қатынас құра білген. Құдай қосқан қосағымен екеуі 1 ұл, 1 қыз тәрбиелеп өсіріп, олардан жиен сүйіп, Мақсот ағамыз «Ата» лауазымын да алып үлгерген. Ұлын ұяға, қызын қияға қондырып, бейнеттің зейнетін көреміз деген шақта жазмыштан оза алмай кете барды...

Мақсот Қажгерейұлының есімі БҚУ-дан бөлек, Uralsk Runners-пен егіз ұғымдай естіледі. Себебі дәл осы клубта жүріп, талай Әлемдік желаяқтар жарысына қатысқан еді. Ағайдың кісілігі, ортадағы кішілігі туралы Uralsk Runners клубының негізін қалаушы Асхат Рамазанов:

- Мақсот ағамен 2017 жылы Самара қаласында өтіп

жатқан жартылай марафон кезінде таныстық. Ол кісі жеке өзі, өз қаржысымен барған екен. Сол кезде клуб енді құрылып, алғашқы жүгірулерге қатысып жүрген едік. Топ мүшелерімен бірге өзінің жасына қарамастан жоғары көрсеткіште жүгіре алатын Мақсот ағаны көріп таңдай қағыстық. Ол кісі де Оралда дәл осы топтық жүгіруді қолдайтындығын, дамыту қажеттігін айтты. Кейін екі ай өткен соң Орал қаласында үлкен жүгіру өткіздік. Мақсот аға біздің ұжымдағы жастарға бар білген түйгенін үйретіп отыратын. Кейін клуб атынан Малайзияда өткен жарысқа қатысып, I орын алды. Уақыт өте клубтан бөлек желаяқтар мектебін аштық. Ол кезде де ағаймен байланысымыз үзілген емес. Жаңадан келген жүгірушілерді дайындауда үлкен көмегі тиді. Спортқа жан пидашылықпен қарайтын... Бір күні жүгіру кезінде Мақсот аға есінен танып қалды. Бірақ денсаулығының күрт өзгеруіне де қарамастан жаттығуларды әрі қарай жалғастырды. Үлкен жоспарымызда Париж марафоны болды. Бірге барамыз деп, дайындалған едік. Пандемияның басталуына байланысты жоспарымыз бұзылды. Ұжымдағы жігіттер үнемі Мақсот ағаға бой түзеп, сол кісіге еліктейтін. Бәріміз сол кісінің жасында дәл осылай жүгіруді жазсын деуші едік. Арамыздан ерте кетті. Бірақ, клуб мүшелерінің есінде мәңгі сақталады.

Мақсот Қажгерейұлының есімі барша спорт сүйер қауымның жүрегінде жазулы. Жазмыштан озмыш жоқ деген... Алланың бұйрығымен арамыздан алысқа кетті. Артында қалған отбасы мен туған-туыстарына көңіл айтамыз. Жаныңыз жәннатта болсын, желмен жарысқан Мақсот аға!

Айзада ДЮСЕНОВА

Өгем шатқалына түсетін жол қиын. Бір жағы – жар, бір жағы – құз. Осы шатқалдан төмен түссеңіз, бір топ адамға ұқсап көрінген ұзын-ұзын тастарға қарап таңғаласыз. Расында да, ғажап көрініс! Алыстан қарағанда, бүрме көйлегінің етегі желбіреп тауға қарай келе жатқан қайсар қыздарға ұқсайтын үлкен тас ескерткіштерді ұлы табиғат шебердің өзі ғасырлар бойы сомдап, қылта-қылтадағы жартастардан қашап жасаған сияқты. Бірінен бірі ұзақ емес екі-үш қылтадан бойын созып, топ-топ болып көрінген «Қырық қыз» – таңқаларлық құбылыс.

Ел аузында сақталып, ұрпақтан-ұрпаққа аманат болып келе жатқан көне аңыз ол туралы былай деп сыр шертеді: «Ерте, ерте, ертеде, бәлкім, Ер

Оңтүстік Қазақстан облысының таулы аймақтарындағы бұрынғы орман шаруашылықтарының жерлері бұл күнде ерекше қорғалатын табиғи аумақтар санатына ауыстырылып, Сайрам – Өгем мемлекеттік ұлттық табиғи паркі болып құрылған. Саябақ аумағы Қаратау жоталарының Боралдай шоқыларынан басталып, Құлан, Шақпақ, Иірсу, Дәубаба, Өгем, Қаржантау сияқты табиғатымыздың әсем аймақтарымен ұласады. Өгем – Тәңіртаудың ірі сілемдерінің бірі. Оның бөктерінде сарқырап өзен ағып жатыр. Екпіні сондай қатты. Кей тұстарда тіпті аттылы кісінің өзін аунатып, ағызып әкетердей буырқанады. Алайда, бұл сыртқы көрінісі ғана. Ал, шындығына келгенде, ол сонау мұзарт шыңдардан бастау алып, мыңдаған бұлақтың суынан құралып, алуан-түрлі минералдар мен дәрілік шөптерді шайқап есіп, шымырлап ағып жатқан шипалы, дәру, емдік қасиеті мол өзен.

Қыз анасының өтінішін бірнеше рет орындағаны, артынан аңдушы жіберген қонтайшы өз қызының «жауға» хабар беріп жүргенін біліп, қайтып келе жатқан жолында алдынан әскер жіберіп, қырғызып тастағаны» жайында айтылады.

Менің «Қырық қыз» аңызына байланысты өз көзіммен көрген тағы бір білетінім: бұл аңыздың бір ұшы Оңтүстік өңіріндегі Қасқасу елді мекенінде жатыр. Мұндағы ақ бураның алып өркешіндей қатар-қатар тау боп үйілген тастарына қарап, есіңіз шығып тамсанасыз-ау келіп. Қолыңызға сол таудың үгіндісін алсаңыз, оның басқа тастардан мүлдем бөлекше екенін байқайсыз, құдды ақ құмды ақ сүтке илеп қатырғандай. Енді басқа арнаға назар салсаңыз, мүйізі қайырылған

«ҚЫРЫҚ ҚЫЗ»

Төстіктің заманында болар, осы өңірде бір байдың қызы бойжетіп, бесікте жатқанда атастырылып қойған жігітіне ұзатылатын күн де келіп жетеді. Құда-құдағилар той жабдығын дайындап, мәре-сәре боп қуанып жатады. Сұлу қыз, сері жігіттер қосылып ән шырқап, балуандар белдесіп, шабандоздар көкпар тартып, ұлан-асыр жиынның көрігін қыздырады. Әне, күйеу жігіт те келіп қалды деген қуанышты хабар жетеді бір кезде. Мұны естіген ауыл қыздары топ-топ болып, бөркіне таққан үкілері желбіреп, етегі жер сызған бүрме көйлектерін жел толқытып, болашақ жездесінің алдынан шықпай ма, керіліп...

Кенет бір қиырдан шаң көтеріліп, жантүршігерлік айқай естіледі. «Жау... Жау шапты...». Қалың ел аяқ астынан дүрлігіп, қолына қару ұстауға жарайтын ер-азаматтың барлығы атқа қонып жатады. Бірақ, тұтқиылдан тап берген жау олардың басын біріктірмей, тоз-тоз етіп, қанға бөктіріп, қынадай қырып салады...

Әне, сол кезде күйеу жігітті күтіп аламыз деп топ-топ болып шыққан сұлу қыздар шың басында жылап, еңіреп тұрып: «О, Жаратқан ием, жеріміз отқа оранды, еліміз күлге айналды. Енді бізді жау қорлығынан құтқарып, тасқа айналдырып жібере гөр...» деп зарлап, құдайға жалбарынған екен...

Ежелгі аңыз осылай деп егіледі. Осылай деп күңіренеді. Қалай болғанда да, «Қырық қыз» аңызында сонау бір зұлмат заманның өкініші, мұңы, қайғысы күзгі жауыннан кейінгі қақ суындай мөлтілдеп, тұнып жатқан секілді.

Бұл аңызда «Ер төстіктің» заманында болса керек, деген пікір аңыздың ертегімен араласып кеткендігінен хабар береді. Осы сияқты фантастикаға құрылған «Тас бол» деп аталатын

ТУРАЛЫ АҢЫЗ...

кинотуынды барлығымызға таныс, онда Тасбол деген қатігездің Ерназар шалдың тоғыз ұлын өзіне бағындырып, қарсы шыққандарды тасқа айналдырып отырған қаскөйді соңында ең кенже баласы Ертістіктің жеңіп, Тасболдың өзін тасқа айналдырғаны, қазақша ертегінің озық экрандатылған туындысы деп білеміз. Мұнда тасқа айналу оқиғасы ұшырасады.

Аталмыш оқиғаға байланысы жер-жерде өзіндік аңыз әңгімелер бар. «Қырық қыз» - Ұлытау ауданы, Егінді аулының оңтүстік шығысында орналасқан күмбез. Қара тастан киюластырып қаланған. Есігі күншығысқа қаратылған. Оның айналасында көптеген мұрде жатыр.

Жергілікті тұрғындар мұны тек күмбезбен бірге қосып, «Қырық қыз қорымы» деп атайды. Күмбез бен оның айналасындағы мүрделердің қай заманда тұрғызылғаны жайында дерек жоқ. Тек «Қырық қызға» байланысты ел аузында қалған аңыз әңгіме ғана бар. Соның бірінде: «Қалмақтардың кезекті бір шабуылында қолға түскен қазақ қызын калмақ қонтайшысының әйелдікке алғаны, арада көп жыл өтсе де ел-жұртын, ата-анасын ұмыта алмай зарыққан қазақ қызының ел-жұртына көмектесуді ойлағаны, ойын қызына айтып, нағашы жұртына барып, қонтайшының қашан, қай жерден шабуыл жасайтынын ескертіп тұруын өтінуі.

қошқардай жерге жайғасқан тасты тамашалай тұрып, анықтап зер салсаңыз сол қошқар итке де ұқсап кететіндей бір күй кешесіз. Жиектерінде теңіз түбіндегі сандықтан шыққан түрлі-түсті реңкі бар әр түрлі тастар кездеседі. Сонымен қатар, қап-қара боп сумен ағып жатқан майға ұқсас зат бар, мүмкін, бұл жерде мұнай бар шығар деген ойға қаласың. Бұл әулиелі жердің шырақшы «Қырық қыз» оқиғасының екі нұсқасын біледі екен, оның айтуынша: «Өткен заманда бір байдың жалғыз қызы ұзатылып, қасына қырық нөкерімен қоса қырық қыз қосылып, жігіт аулына жолға шыққан екен. Қыздың жүктері өркеш-өркеш түйелерге тиеліп, жолаушылар жол бойы ән айтып керемет көңіл күймен келе жатса керек. Кенет, олардың алдынан қалмақтың қанішер қонтайшысы шығып, қыз нөкерлерін тас талқан қылып жауыздықпен қырып салып, қыздарды күндікке алмақ болғанда, қырық қыз құдайдан: «Е құдай бар болсаң, бізді мына итке қор қылғанша тас қып қатыр», - деп жалынған екен. Сол кезде құдай олардың тілегін қабыл етіп, қырық қызды түйелерімен бірге тас мүсін етіп, қаһарлы қонтайшыны ит кейпіндегі тасқа, жау әскерін қарқылдаған қарғаларға айналдырып жіберген екен. Сондықтан, бұл әулиелі жерде ауа райы бұзылған шақтарда қара қарғалар «Қырық қыздың» басында айналшықтап ұшып жүреді екен.

Осы ауылдың қарттарының айтуынша, бұдан жарты ғасыр бұрын, яғни олардың бала шағында «Қырық қыз» мүсіні айқын, киіз үйлердің ішіндегідей түрлі түсті тас көмпиттер, бауырсақтарды көруге болатын екен. Қазірдің өзінде бұл жердегі түрлі көлемдегі адам дене мүшелеріне ұқсас тастарды кездестіруге болады.

Ақпараттық сайттарға жүгінсек, журнал (*француз тілінде journal*) – мерзімді басылым, бұқаралық ақпарат құралдарының бір түрі. Журналды мекемелер, қоғамдық және шығармашылық ұйымдар, ғылыми қоғамдар, академиялар, университеттер, сондай-ақ жеке меншік иелері шығара алады. Салыстырмалы тұрғыда қарасақ, журнал газетке қарағанда оқиғаларды кең көлемде баяндап, деректерге тереңірек талдау жасайды, өзінің ұстанған көркемдік бағытына қарай қоғамдық пікірді қалыптастыруға ықпал етеді. Журнал – мерзімділігі жағынан аптасына, он күнде, екі аптада, айына, екі айда, тоқсан сайын, жарты жылда бір рет шығатын басылым. Мазмұны жағынан қоғамдық-саяси журнал, әдеби-көркем журнал, спорттық журнал, сатиралық журнал, өндірістік-техникалық журнал, ғылыми-көпшілік журнал, библиографиялық журнал болып, оқырмандарына қарай бұқаралық және оқырмандардың белгілі бір категорияларына (*балаларға, жасөспірімдерге*) арналған салада бөлінеді. Бұқаралық, қоғамдық-саяси және әдеби-көркем журналдарда ақпараттық, публицистикалық, көркем шығармалар, танымдық, сәндік, көркемөнер туындылары сипатындағы материалдар, фотосурет түрлері мен бейнелеу өнерінің туындылары; ғылыми-көпшілік, ғылыми-ақпараттық журналдарда ғылыми-зерттеулерге қатысты мақалалар, аннотациялар, ғылыми хабарлар; спорттық және өндірістік-техникалық журналдарда басылым арналған салаларға қатысты материалдар, ал сатиралық журналдарда сын-сықақтар, фельетондар тағы басқалар басылады. Бұл орайда кез келген журналды көркем-техникалық безендіру ісі графика мен полиграфияның даму деңгейіне бірден-бір байланысты.

Дүние жүзіндегі тұңғыш журнал Францияда 1665 жылы 5 қаңтарда «Журнал де Саван» атауымен жарық көрген. Осы жылы Англияда, 1668 жылы Италияда, 1682 жылы Германияда журналдар шығарыла бастады. Алғашқы журналдар негізінен әр түрлі кітаптарға шолу жасап, көркем әдебиет, ғылым, көркемөнер, дін салаларындағы жаңалықтарды баяндаумен шектелген-ді. XIX ғасырдың

мәліметтерді алармын, әлеуметтік желілер тұлға атаулының алғашқы мезеттегі ой-көзқарасын аңғартар, десек те мен «Ақиқат» сынды басылымдардың парасатты пайымына сенемін. Сол себептен де дәстүрлі басылымдарды оқудан бас тартпаймын. Біздіңше, жаңа ұрпақтың ойын озық етер, ілгері кеткен жұрттар қатарына қосар – дәстүрлі «Ақиқат» сынды басылымдар. Бүгінгі жас тәуелсіз мемлекетіміздің тарихы терең ұлтына «Ақиқат» сынды басылымдар ауадай қажет. Себебі небір қиын-қыстау уақытта да халықтың еңсесін тіктетер, жігеріне жігер қосар, жарқын келешекке ұмтылдырар ұлтымыздың қадірлі баспасөзі болғаны сөзсіз. Не десек те, ақиқаты – жылағанның көз жасын сүртіп жұбатқан да, қиналғандарға демеу болған да, елді менсінбей ұлықсығандарды сабасына түсірген де, тәуелсіздікті көздің қарашығындай қорғаған да – қазақтың ұлттық баспасөзі.

«Ақиқат» журналы – ғасырлық белесті еңсерген қазақ баспасөзінің ардагер басылымы. «Ақиқат» - тарихи-тағылымдық шежіресі бай басылым. «Ақиқат» - көпшіліктің ықыласына бөленген басылым. «Ақиқат» - оқырманға ой салып, көкірек көзін ашатын сарабдал басылым. «Ақиқат» - халық өмірінің айнасы. «Ақиқат» - қазақ халқының болмысына, дүниетанымына жақын тақырыптарды қозғай алған, рухани байлықты дәріптеген, ғылым мен білімді ту етіп, ізгілікті арқау еткен бірегей басылым. Бүгінгі «Ақиқат» журналы – өзіндік ұлттық келбетін айшықтауда ақиқаттың, шындық пен шынайлықтың үлгісін насихаттауға бағыт қойған басылым. Бүгінгі «Ақиқат» журналы – мемлекет дербестігінің нығаюына өзіндік сүбелі үлес қосушы басылым. Демек, «Ақиқат» - ұлтымыздың қабырғалы басылымы. «Ақиқат» - ұлттық рухты басылым. Қысқасы, бүгінгі «Ақиқат» журналы – қазақ руханиятының шамшырағы. Бүгінгі «Ақиқат» журналының мемлекетшілдік, отаншылдық һәм ұлттық сананы қалыптастыру жолындағы тер төге жасап жатқан қажырлы еңбегіне тәнтімін.

Мені басылымның «Редакторлық сараптамасы» ойлантады. Жақсы мағынада. Авторы – «Ақиқат» ұлттық қоғамдық-саяси журналының бас редакторы

тасада қалмауы керек. Талантты ұл-қыздар үшін еленбей, назарсыз қалып қоядан, дарыны бағаланбай, қоғамға да, мемлекетке де қажет болмай қалудан асқан қиянат жоқ шығар. Осындай жағымсыз дүниелерге жол бермес үшін жастарды рухани және әлеуметтік тұрғыдан көтермелеудің, қаржылық жағынан тарықпайтындай өмір сүру деңгейін арттыруға Үкімет тарапынан жіті көңіл бөлінуі керек»... «Бүгінгі таңда қазақ жастарының кітап оқудан алыстап бара жатқаны алаңдатпай қоймайды. Қолына смартфон емес, кітапты жиі ұстайтын жастарымыз көбеймесе, қоғамдағы жастардың рухани-моральдық деңгейі де жыл сайын төмендей береді. Қазақ жастары, шын мәнінде, озық ойлы, бәсекеге қабілетті болуды көздесе кітап оқудан қол үзбеулері керек»... «Еліміздегі білім беру жүйесінің жұмыс нәтижесі, сапалық көрсеткіші – қаншама талантты оқушының жолын аштың, қаншама дарынды жасты қатарға қостың, сонымен өлшеніп, бағалануы тиіс. Өйткені бұлар - ұлтымыздың интеллектуалдық байлығы. Ал онсыз мемлекетіміз өркендемейді»... «Мемлекеттің болашағын айқындайтын барометр – өскелең ұрпақ, жалынды жастарымыз. Төрткүл дүниені дүрліктірген пандемия мен жаһандық дағдарыс адамзат санасында сілкініс тудырғаны анық. Рухани құндылықтардың қадірі артып, әлемді құтқарудың жолы ғылымға келіп тірелді деген болжамдар айтылуда. Бұл заңды құбылыс. Заман талабына сай жастарды ғылымға баулу – өзін сөзсіз ақтайтын бағдар» (Қ. Көшербаев. Ұлтты ұлы мұраттар алға жетелейді // «Егемен Қазақстан» газеті, №70, 13 сәуір 2020 ж., -1-3-б.б.) (Төлебаев Д. Елге қызмет – жастарға серт // Aqıqat, №2, -7-10-б.б.); «Тіл – рухани жаңғырудың өзегі»... «Жаңғыру ең алдымен өткен тарихыңды танудан басталады. Жоғалтқан ұлттық құндылықтарыңды табудан басталады. Жаңғырудың барша рухани болмысы тіпті ғасырларға ұласар қуат-қайнарымен де астасып жатуы да ғажап емес. Осындай тарихи сәтті басымыздан кеше отырып, ұлттық жаңғыруға тірек болатын негізгі мәселелерді де талқылап отырудың мән-маңызы ерекше»... «Әрбір елдің кемел жетістігі оның тілдік факторларымен де айқындалып

Мен «АҚИҚАТ» басылымына сенемін

екінші жартысында журналдың негізгі түрлері қалыптасты. Көпшілікке арналған аралас мазмұнды, безендірілген журналдар көбірек шығарылды. Мәселен, орыс тіліндегі тұңғыш журнал «Месячные исторические, генеологические и географические примечания в Ведомостах» (1708-1742 ж.ж.) «Санкт-Петербургские ведомости» газетіне қосымша ретінде жарық көрді. 1913 жылы Ресейде 1331 журнал, оның ішінде орыс тілінде 1222, Ресей халықтарының тілінде 82, шет ел тілдерінде 27 журнал шығып тұрған.

Қазақ тіліндегі алғашқы журнал – «Айқап». 1911-1915 жылдар аралығында басылымның 88 саны жарық көрген. «Айқап» қазақ елінің экономикасы мен саяси жағдайы, тарихы, мәдениеті мен оқу-ағарту ісі, тілі мен әдебиеті хақында келелі сөз қозғаған, шығармаларының дені ғылыми әрі көркем туынды түрінде жарияланған журнал болды. Троицк қаласындағы «Энергия» баспаханасында басылып тұрған. Редакторы – М.Сералин. «Айқаппен» бірге «Ақмола» журналы да (1911-1916 ж.ж.) шығып тұрды. Кейіннен «Садақ» (1917 ж., татарша-қазақша), «Айна» (1918 ж.), «Мұғалім» (1919ж.), «Қызыл Қазақстан» (1921-1929 ж.ж., қазіргі «Ақиқат» журналы), «Шолпан» (1921-1924 ж.ж., қазіргі «Таң-Шолпан»), «Темірқазық» (1923 ж.), «Жас қазақ» (1923-1924 ж.ж.) «Жас қайрат» (1923-1924 ж.ж.), «Сәуле» (1923-1924 ж.ж.), «Сана» (1923-1924 ж.ж.), «Жетісу әйелі» (1924 ж.), «Лениншіл жас» (1925-1927 ж.ж.), «Таң» (1925 ж., қазіргі «Таң-Шолпан»), «Әйел теңдігі» (1925-1934 ж.ж., қазіргі «Қазақстан әйелдері»), «Жаңа мектеп» (1925-1933 ж.ж., қазіргі «Қазақстан мектебі»), «Пионер» (1925-1956 ж.ж.), «Кедей айнасы» (1926-1929 ж.ж.), «Терме» (1926 ж.), «Жыл құсы» (1927 ж.), «Жаңа әдебиет» (1928-1932 ж.ж., қазіргі «Жұлдыз»), «Жарыс (1929-1930 ж.ж.), «Балға» (1932 ж.), «Екпінді тілші» (1932-1933 ж.ж.) сияқты журналдар жарық көрді. 1956 жылы «Ара», 1958 жылы «Мәдениет және тұрмыс» (қазіргі «Парасат»), «Балдырған», 1960 жылы «Білім және еңбек» (қазіргі «Зерде»), 1978 жылы «Пионер», 1987 жылы «Арай», 1994 жылы «Ұлағат», 1996 жылы «Заң», 1997 жылы «Алдаспан», 1998 жылы «Амазонка», 2000 жылы «Қазақстан» және тағы басқа журналдар шыға бастады. Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасында демократиялық құндылықтардың берік орныға бастауына байланысты мемлекеттік және жекеменшік журналдар саны көбеюде. Ғаламтордың (Интернет) пайда болуына орайлас онлайн журналдардың да барлығын еске саламыз. Қысқасы, әлемдік деңгейдегі журнал іспетті мерзімді басылымның жарық көруі тарихының қысқа үзіктері осындай.

Бүгінгі ғасырлық тарихы бар «Ақиқат» басылымы – ұлттық қоғамдық-саяси журнал. Басылым адал оқырмандарына сенеді. Көп оқырман авторларының бірі ретінде мен «Ақиқат» журналына сенемін. Ақиқатты айтады. Ұлттық парызды парасатпен пайымдайды.

Уақыт талабына, сұранысына сай замана жетістігі ретінде туындаған түрлі ақпараттық сайттардан шұғыл қажетті

Дәуіржан Төлебаев. Әркез ойлы материалдар ұсынады. Мақалалардың қай-қайсысы да оқырманын ойлантап тастайды. Ойланбасыңа қоймайды. Басылым міндеті де өз оқырманын ойланту емес пе?

Бүгінгі таңда Тәуелсіздік – басты байлығымыз. Бұған дау бар ма? Мәселе – осы қасиетті ұғымды кімнің қалай түсінуінде, алақанға сала аялай қарауында, қасиетін ұғынуында. Зиялы ойшыл журналист бауырымыз Дәуіржанша айтсақ, «Ұлттық рух – тәуелсіздігіміздің негізгі темірқазығы. Ұлттық рух болмаса, мемлекетті де, тәуелсіздікті де сақтап тұру қиын»... «Тірлігіміз шикі, ақылымыз күйкі болмасы үшін, ұлттық ұстанымнан, темірқазықтан айырылмау маңызды»... «Қазақтың рухани жаңғыруы тоқтамауы керек. Елбасының «Рухани жаңғыру» идеясы де ұлтымызды белгілі бір биіктерге бастайтыны белгілі. Кешегі тарихымызға қарасақ, көп дүниені жоғалтыппыз. Оларды түгендеу, рухани дүниелерге басымдық беру дәл бүгін қажет болып отырғанын жоққа шығара алмаймыз. Мұның бір себебі – жаһандандудың тигізіп отырған теріс ықпалдары мен салдары ұлттық құндылықтарымызды көмескілендіре бастады. Бірақ жаһандануға басыбайлы ырық беруге болмайды. Ол үшін ұлтымыздың әлеуеті, өзін-өзі тануы, тарихын білуі, салт-дәстүрін ұстануы өте қажет. Қазір біз күнделікті тұрмыста салт-дәстүрді, әдет-ғұрыпты ұстанбай кеттік. Дәстүр-салтын терең ұстанатын қазақ ретінде емес, жай ғана адам, азамат ретінде ғана ғұмыр кеше бастағандаймыз. Бұл да жаһандандудың біздің санамызға тигізіп жатқан әсері демеске лажымыз жоқ. Ал қолданылмаған дәстүр-салт бірте-бірте ұмытылатыны белгілі. «Рухани жаңғыру» аясында осылардың барлығын қалпына келтіруіміз керек»... «Қазақтың намысымызды алға салып, ата-бабаларымыз көрсеткен жолды бағдар етіп ұстап, жақсы қасиет, жақсы мінез, жақсы қарекет иесі болсақ, бір жақсының жарығы мен сәулесі мың адамға рухани демеу болмас па»... «XXI ғасырдағы қазақ баласының ізгі арманы – білімді болу, не нәрсені үйреніп істесе де ыждаһаттылықпен кірісу, өз ісінен нәтиже шығару, іскерлік қабілеттерді терең меңгеріп, еліне адал еңбегімен қызмет ететін білікті маман атанумен байланысты болса ғана, озық жұрттың баласы тәрізді жарқырай көрінеді» (Төлебаев Д. Тәуелсіздік – басты байлығымыз // Aqıqat, №1, -5-8-б.б.); «Жастар қай заманда, қай ғасырда болмасын, қоғамдық өмірдің ең белсенді мүшелері саналған. Әрбір елдің даму көкжиегін, мәдени-рухани келбетін, арман-аңсарын, талпынған мақсат-мұратын белгілі бір дәрежеде сол елдің жастарына қарап та бағамдауға, бағалауға болады»... «Негізі қазақтың бүгінгі жастары кешегі Алаш арыстарының салған сара жолынан, отаншылдық көзқарастарынан барынша үлгі алуы керек. Алаш мұраты – қазақ халқына аянбай қызмет ету, елдің сана-сезімін өсіріп, ешкімнен кем түспейтін, қалыс қалмайтын өркениетті өмірге қол жеткізу еді ғой»... «Шын мәнінде еліміздегі талантты жастар

отырады. Тіл бар жерде ғылым бар, тіл бар жерде өркендеу бар»... «Тіл - ұлт жүрегінің бір бөлшегі»... «Жаһандану ұлт тіліне де қауіп төндіреді. Демек, мұндайда біз өз тілімізді он есе, жүз есе қорғауға күш салуымыз керек. Қазір тіл мәселесінде жайбарақат отыратын заман емес. Мәселені тамыршыдай тап басып, кірпік қақпай, көз ілмей отыратын заман. Шекараның күзетшісі болатыны сияқты, тілге де күзетші керек. Ал түп мәніне үңіліп қарасақ, тілдің басты күзетшісі халықтың өзі болуы тиіс. Шынтуайтына келгенде, тілден асқан байлық жоқ. Бүгінгі «байлық» деп жүргеніміздің бәрі тілдің жанында жай нәрсе болып қалуы мүмкін. Өйткені, тіл - ұлттың басты байлығы. Бір-бірімізбен қазақша сөйлесіп, қазақша түсінісіп отырғанымыз қандай бақыт. Мұндайда тек-тамырдан қол үзілмейді, *ұлттық жадымыз сақталады, рухымыз өшпейді, санамыз тұм-шаланбайды*, болмысымыз бұзылмайды»... «Бала үшін ана сүтінен қымбат нәрсе болмайтыны сияқты, ұлт үшін ана тілінен қымбат нәрсе болмауы тиіс. Асылында, тіл ұлтты рухани дерттен сақтайды. Ұлттың ғұмыры тілінің ғұмырымен өлшенеді. Біз тілімізбен ғана бағалы боламыз. Ана тіліміз ғана біздің ұлттық келбетімізді қалыптастырып, сақтайды»... «Тәрбиенің ең күштісі, ең жақсысы - бұл ана тілінде берілген тәрбие мен білім. Оны ешқандай технология алмастыра алмайды, орнын да баса алмайды. Тілде бәрі бар. Ұлттың сана-сезімі, болмысы, мәдениеті, салт-дәстүрі, тарихы, діні, т.т.»... «Тек кез келген басшы ғана емес, кез келген азамат тіл тағдырын мемлекет тағдырымен аастастыра қарауға үйренуі қажет» (*Әбіш Кекілбаев*) (Төлебаев Д. Рухани һәм тілдік жаңғыру // Aqıqat, №7, -4-8-б.б.), *т.б.* Басылым бетінен сүзіп алынған бұл ой түйіндері – журналдың бас редакторының пікір-көзқарасы ғана емес, күллі басылымның кредосы іспетті үкілеген қағидасы да.

Әрине, ұлт баспасөзі оқырманының көптігімен қуатты, тегеурінді десек, ұлттық баспасөзіміздің оқырманының қара ормандай көбеюі үшін әр қазақ өз үлесін қосуы тиіс деп білемін.

Биыл «Ақиқат» журналының іргесі қаланғанына – 100 жыл. Басылымды ғасырлық мерейтойымен құттықтай отырып, журнал ұжымына оқырман сенімінен шығу жолындағы жұмыстарында толағай шығармашылық табыстарға кенеле бергейсіз, қашан да ойларыңыз у болмағай, сөздеріңіз су болмағай, үміттеріңіз бу болмағай дегіміз келеді. Басылымның шығармашылық ұжымына мойымас маңдай, еш нәрсеге таңғалмас таңдай тілейміз! Жазарыңыз көбейгей! Қаламдарыңыз мұқалмағай!

Абат ҚЫДЫРШАЕВ,
Махамбет атындағы Батыс Қазақстан университетінің «Рухани жаңғыру» институтының директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Педагогикалық ғылымдар академиясының академигі, Қазақстан Республикасы Журналистер одағының мүшесі

Баубек Бұлқышев атындағы жас журналистер клубының жаршысы

2016 жылы қаңтардың 30-ынан бастап шығады - Издаётся с 30 января 2016 года

Газет - халықтың көзі, құлағы һәм тілі.
А.Байтұрсынов

Журналист

(Journalist)

№15 (40), тамыз, 2021 жыл

Абай - айна

Ұлт Президентінің тұжырымдарына сүйенсек, Абай – елдік мұраттың айнымас темірқазығы. Абай – ұлтымыздың мәдени капиталы. Абай – жаңа Қазақстан бренді. Ақынның мұрасы – күллі адамзат баласының рухани азығы.

XXI ғасырда Ұлт ойшылы Абай мұрасы жаңа ұрпақтың ой-өрісін кеңейтіп, рухани тұрғыда дамыту үшін аса қажет. Демек, Абайға құрметті бүгінгі жаңа ұрпақты тәрбиелеудің тиімді тәсілі тұрғысында танымыз. Егер де сананы жаңғырту арқылы XXI ғасырда еліміздің тың серпінмен дамуына жол ашамыз десек, осы орайда Абай мұрасының тигізер пайдасы зор. Абайдың ой-тұжырымдары – баршамызға қашан да рухани азық. Ұлтымызды жаңғырту ісінде оның еңбектерін басшылыққа алып, ұтымды пайдалану керек.

айтпай ма: «Біріңді, қазақ, бірің дос, көрмесең, істің бәрі бос» деп. Жастықта көкірек зор, уайым жоқ. Абай ғұлама айтады: «Адам баласының ең жаманы – талапсыз» деп. «Қайғы келсе, қарсы тұр, құлай берме, қызық келсе, қызықпа, оңғаққа ерме» деп. «Үміт ұзу – қайратсыздық». «Ұйқылы-ояу ұқпай жатып жалығады». «Ойынға ойсыз құмар». «Адамзат – бүгін адам, ертең – топырақ» секілді т.б. түйіндері саналы ұрпақты ойлантпай қоймайды.

Қазақтың біртуар ақын перзенті Мағжан Жұмабаевтың: «Шын хакім, сөзің асыл баға жетпес, Бір сөзің мың жыл жүрсе дәмі кетпес» деуі тегін бе.

Демек, Абайдың рухани мұрасын меңгеру – бүгінгі замануи өзекті мәселе. Біздіңше, Абайдың рухани мұрасы тұлғаның тағдырын өзгертеді. Абайдың рухани мұра-

АБАЙ — ӘЛЕМДІК РУХАНИ ӨРКЕНИЕТТІҢ АЛЫБЫ

Абайды тану – адамның өзін-өзі тануы. Адамның өзін-өзі тануы және үнемі дамып отыруы, ғылымға, білімге басымдық беруі – кемелдіктің көрінісі. Бұл – интеллектуалды ұлт қалыптастырудың кепілі.

Абай сөзі – ұрпақтың меже тұтар темірқазығы. Абай туындыларының мазмұны жалпыадамзаттық құндылықтарға толы. Абай қара сөздері – әлем халықтарының ортақ қазынасы. Бұл классикалық үлгідегі өнегелі ойлар шоғыры. Абай қара сөздерінің басты миссиясы – ойлану, өзгеге ой салу, мақсатты ұстанымға айналдыру.

Абай – рухани реформатор. Абайдың рухына тағызым ету – оның қағидаларын ұстану, аманатына адал болу. Қазіргі Қазақстан қоғамын Абайдың рухани ұстанымына сай дамыту аса маңызды. Демек, Абайдың рухани мұрасы интеллектуалды ұлт қалыптастыру айнасы.

Иә, мақсат – алыс, өмір шақ. Абай данышпан

сы – тұлғаны түзетудің, тұлғаны түлетудің тұғыры. Ұлттың ұлы ұстазы Абай сынды ғұламаның озық шәкірті Шәкәрім Құдайбердіұлы айтпай ма: «Ойыңды түзе, сөзіңе айналады. Сөзіңді түзе, ісіңе айналады. Ісіңді түзе, әдетіңе айналады. Әдетіңді түзе, мінезіңе айналады. Ал мінезің – сенің тағдырың» деп. Олай болса, рухани кемелділік жолында ойымыздың у болмауын, сөзіміздің су болмауын, үмітіміздің бу болмауын тілелік! Ол үшін Абайды оқиық! Иә, қазақ халқының дүлдүл ақыны Сұлтанмахмұт Торайғыровтың «Абайды оқы, таңырқа, басыңды шайқа!» дегеніндей, Абайды таңырқай тамсана оқылық, сүйсіне оқып басымызды шайқалық! Жаңа жас буынды осыған баулылық!

А.С.ҚЫДЫРШАЕВ,

М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің «Рухани жаңғыру» институтының директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Педагогикалық ғылымдары академиясының академигі

Жұбан кітапханасына – 150 жыл

Құнды жәдігерлерді бағалаудың озық дәстүрі

Абат ҚЫДЫРШАЕВ,
Қазақстан Журналистер одағының мүшесі

Биыл Жұбан кітапханасына – 150 жыл. Бүгінгі Жұбан кітапханасында қалыптасқан таңғажайып тағылымы терең дәстүрлер де мол. Сол құнды дәстүрдің бірі – дуалы ауыз тұлғалардың төл туындыларына қолтаңбасын қалдыруы. Бұлардың саны бүгінде 300-ден асады. Бұл саптағы ұлт тұлғалары қатарында Жұбан Молдағалиев, Хамза Есенжанов, Әбіш Кекілбаев, Қадыр Мырза Әли, Фариза Оңғарсынова, Сағынғали Сейітов, Сырбай Мәуленов, Ғафу Қайырбеков, Жәрдем Тілеков, Әбдіжәміл Нұрпейісов, Әкім Тарази, Қажығали Мұханбетқалиұлы, Сәбит Досанов, Айт-Ман Светқали, Темірхан Медетбеков, Мырзатай Жолдасбекұлы, Есенғали Раушанов, Қайрат Жұмағалиев, Мұхадес Есламғалиев, Роллан Сейсенбаев, Илья Жақанов, Ұлықбек Есдәулет, Роза Рымбаева, Ақұштап Бақтыгереева, Мереке Құлкенов, Шолпан Қыдырғиязова, Ғайсағали Сейтақ, Жайсаң Ақбай, т.б. болғанын мақтан тұтамыз. Бұл сапта атақты классик жазушы Михаил Шолоховтың да қолтаңбасы бар.

Ал Жұбан ағаның қайталанбас қолтаңбасы өз алдына бір бөлек дүние-ау, шіркін! Реті былайша өріле бермек: «Дорогим читателям Старейшей библиотеки республики, моим землякам - читателям библиотеки имени Крупской Н.К.! С добрыми пожеланиями!» (23.06.1965 г.); «Крупская атындағы кітапхананың қадірлі оқырмандарына! Автордан» (23.06.1965 г.); «Моим дорогим читателям - землякам! С добрыми пожеланиями!» (26.10.1971 г., г.Уральск); «Орал облыстық кітапханасының оқырмандарына! Шын жүректен» (10.08.1976 ж.); «Оралдың Н.К.Крупская атындағы облыстық кітапханасының қадірлі оқырмандарына! Үлкен бақыт тілеп...» (26.10.1971 ж.); «Орал облыстық кітапханасының библиографиялық бөліміне! Көп-көп жақсылық тілеп ұсынам» (10.08.1976 ж.); «Читателям Уральской библиотеки им. Н.К.Крупской! От всей души!» (июль, 1986 г.). Ал Жұбан ағаның мына бір жүрежарды тілегінің орны тіпті ерекше: «Оралдың Надежда Константиновна Крупская атындағы облыстық кітапханасының 100 жылдығы – бүкіл мәдениетіміздің мерекесі. Мен осы кітапханаға өмір бойы қарыздар болып өтетін адамның бірімін. 1936 жылы алыстағы ауылдан келіп, оның қасиетті табалдырығын аттағанда мен бір ғаламат жарқын дүниеге, ертегілер әлеміне кіргендей болдым. Осында әдебиеттің небір нұрлы бұлағынан сусындап, сол арқылы ақындық қияға қанат қақтым, осының залында алғашқы өлеңдерімді жаздым. Мың сан рахмет! Мен осынау мәдениет ордасына зор табыс тілеймін, халықты білім бұлағынан сусындата берсін». Ал бүгінде алып жүректі ағамыз басын иіп, құрмет көрсеткен облыстық кітапхана Жұбан кітапханасы атанып отыр...

Иә, Төле би бабамыз айтпай ма, «бидің айтқанын құл да айтады, бірақ аузының дуасы жоқ» деп. Бүгінгі 150 жылдық тұңғық тарихы бар Жұбан кітапханасына өз тұсында өз аяғымен келіп, патша оқырмандарға ғибратты ой айтып, алтын қаламдарымен өзіндік қолтаңба қалдырған әр тұлғаның орны бөлек. Ал қолтаңба үзіктері құдды бір мейірімге толы ішірті іспетті, жүрек шуағынан ұшқын шашқан витамин іспетті! Сөз – емші дегеніміз де осы-ау!

СПОРТ

Токио Олимпиадасының жөні бөлек. Карантиндегі кешенді сын бір жыл кешігіп өтті. Қазақ елінің спортшылары әлемнің 200-ден аса мемлекетімен бірге бәсекеге түсіп, жүлде бөлісіне араласты. Әрине, биылғы додада Қазақстан Олимпиада құрамасы өте төмен нәтиже көрсетті. Алғаш рет атлеттеріміз бірде-бір алтын немесе күміс медаль алмады. Боксшыларымыз да тұңғыш рет бас жүлдесіз қайтты. Ел қоржынына 8 қола түсті. Қазақ елі бейресми жалпы командалық есепте 83-ші орыннан көрінді. Біздің спортшылар әдеттегідей бокс, күрес, дзюдо, карате, ауыр атлетикадан медаль алды.

КҮНШЫҒЫС ЕЛІНДЕГІ БАЙРАҚТЫ БӘСЕКЕ

Токиода АҚШ командасы медаль саны жөнінен топ жарды. Мұхиттың арғы бетінен келген спортшылар 39 алтынға қол созды. Жиыны 113 жүлде алған америкалықтар әлемдегі негізгі спорт алпауыты екенін дәлелдеді. 38 алтыны бар Қытай екінші орынға жайғасты. Жарыс қожайындары Жапония өзіндік рекордын жаңартып, жалпы командалық есепте үздік үшіктен көрінді. Күншығыс елінің қыз-жігіттері 58 медаль еншіледі. Оның 27-і алтын. Алғашқылар қатарында Ұлыбритания мен Ресей олимпиада командасы және Австралия бар. Нидерланд, Германия, Италия, Франция да алғашқы ондықтың қатарынан орын сайлады. Қош Токио, алда Париж Олимпиадасы. Қазақстан спортының қола дәуірі. Қазір отандық ақпарат құралдары осындай тақырыпты жарыса жариялап жатыр. Өйткені Токио Олимпиадасында жерлестеріміз 8 бірдей қола жеңіп алды. Саны жағынан көрсеткіш жаман емес. Ал, сапа жағынан жалпы есепте еліміздің жоғары көтерілуге мүмкіндік бермеді. Тізімдегі Өзбекстан, Қырғызстан, Түркіменстан сияқты көршілерден төмен тұрмыз.

Біткен іске сыншы көп дейді ғой. Қазір отандық спортты жерден алып, жерге салып жатқандар көп. Бір жағынан оларды түсінуге де болады. Өйткені қазақ жанкүйерлері үміт күткен атлеттер бірінен соң бірі сүрініп жатты. Біреулері қолда тұрған мүмкіндікті жібере салды, басқалары жеңіске деген ұмтылыс танытпады. Әйтеуір, көпшілік ашулы. Жалпы жағдайдың осылай болары о бастан-ақ белгілі еді. Өйткені Қазақстан Олимпиада ойындарына 97 лицензия жеңіп алды. Ал, жоспар бойынша, 100-ден асуы керек. Себебі, соңғы жазғы ойындарға кемінде осынша спортшы апарып жүрміз. Сөйтіп, қысқасы, лицензиялық жоспарды орындай алмадық. Кейін оны басы-қасындағылар қалыптасқан жағдаймен және санитарлық талаптармен түсіндірді. Түсіндіргендей болды. Ал, енді Олимпиада ойындарында бәрібір былықтың беті ашылды. Боксшылардан бастайық. Басқа-басқа, бірақ бұл спортқа бізде үлкен үміт артады. Жеңіс күтеді. Жүлде күтеді. Жүлде болғанда да алтын ғана. Алайда, биыл жігіттеріміз сенімді ақтай алмады. Басты фавориттеріміз алғашқы айналымдарда ұшты. Ақыры жартылай финалға 8 боксшымыздың 2-еуі ғана шықты. Бұндай жағдай тәуелсіздік алған жылдардан бері бір рет қана болған. Яғни, Бейжің Олимпиадасындағы антирекордты қайталадық. Ал, соңында екеуі де қола жүлдегер атанды. Яғни, бұл жолы қоржында алтын да жоқ, күміс те жоқ. Бұл ел тарихындағы ең төменгі көрсеткіш.

Ғалымбек Кенжебаев, Бокстан ұлттық құраманың бас бапкері: - Негізі олар шаршамай келді бұнда. Көңіл-күйлері жақсы. Басында Токиоға келгенде жатығу жасап жүргенде барлығы жақсы болған. Енді әрине, бірінші жекпе-жектер өткеннен кейін көрдіңіз. Боксшылар ұтып жатты. Ұтылу басталғаннан кейін, біздің лидерлер ұтылғаннан кейін біраз психология жағынан қиын болды. Сосын өздері қалпына келді. Бірақ Олимпиадада оңай жекпе-жектер болмайды. Есесіне, Олимпиаданың алғашқы күндері ауыр атлетика мен жапон жекпе-жегі өкілдері қуантты. Қай-қайсының да қоласы алтынға бергісіз. Ауыр атлеттердің жағдайын білесіз. Допинг дауларынан кейін қыз-жігіттерімізді көдімгідей шектеп тастады. Мәселен, дәл осы Олимпиадада 2 спортшы ғана апаруға рұқсат. Онда да оларды қайта-қайта тексерістің астына алды. Бітпейтін сынақтар, толассыз тесттер. Міне, Чиншанло мен Сонға физикалық дайындықтан бөлек, осындай үлкен психологиялық кедергілерден өтуге тура келді. Екеуі де фавориттер қатарында болмады, екеуі де жүлде алды. Дзюдодағы Елдос Сметовтың жетістігі де мақтауға тұрарлық. Өйткені ол

жарақатына қарамастан керемет күресті. Қарсыластарын бірінен соң бірін алып ұрып жатты. Тек жартылай финалда жергілікті палуанға тап келгені болмаса. Өткен, финалға лайық белдесу еді. Бірақ өкінгеннен пайда жоқ. Елдос қола үшін күресте де жеңісті сенімді түрде жұлып алды.

Елдос Сметов, Токио Олимпиадасының қола жүлдегері: - Енді бірінші Олимпиадада бұйырмай қалған алтын деп ат қою керек. Сол алтынға біз еңбек етіп, алтын үшін күрескен болатынбыз. Мақсатымыз алтын болған. Қолымнан келген барлық нәрсені жасадым. Бапкерлерімізбен, командамызбен, сол алтынға жол салдық. Бірақ бізге бұйырған нәрсе осы қола медаль болып тұр. Оған да шүкір. Енді қуанышты сезімдемін. Қуанышымды сөзбен айтып жеткізе алмаймын. Өйткені жүлдесіз қалғаннан гөрі жүлдемен, еліміздің абыройын көтерген мен үшін үлкен мәртебе. Одан кейінгі қола күрестен келді. Күрес болғанда еркін күрес шебері Нұрислам Санаев үздік үштікке ілікті. Әрине, жерлесімізді құттықтаймыз. Бірақ бір ғана қола көпшіліктің көңілін көншітпеді. Грек-рим күресі бар, әйелдер күресі бар, тіпті осы еркін күресте тағы 2 палуанымыз қола үшін белдесті ғой. Неге нәтиже жоқ?

Дайындық қайда? Жігер қайда? Осы палуандар Жақсылық Үшкөмпіров, Дәулет Тұрлыханов, Ислам Байрамуков, тіпті бер жағындағы Нұрбақыт, Ақжүрек, Гүзелдер салған жеңіс жолды жалғастырсын деп 2019 жылы елордада әлем чемпионатын қабылдадық. Дайындыққа барлық жағдай жасалды. Қаржыны аяған жоқ. Бірақ нәтиже осындай.

Елсияр Қанағатов, Қазақстан делегациясының шеф-де-миссионы: - Кемшіліктерді міндетті түрде ауыстыруымыз керек. Оған федерация ең алдымен мұрындық болу керек. Федерациямен бірге біз сол мәселелерді шешуіміз керек. Күрес спорты халық жақсы көретін, бұрыннан тарихымыз бар, нәтижеміз бар сияқты. Сондықтан менің ойым, жергілікті жерлерде спорттық мектептерде, олимпиадалық орталықтарда интернаттарға ерекше көңіл бөліп, олардың бақылауын күшейту керек. Құрама командаға бізге дайын спортшылар келеді. Ал, енді оны қалай дайындап әкелді. Оның техникасын қалай қойды? Сондықтан менің айтайын дегенім, ол проблеманы біз жүйелі түрде бірігіп шешуіміз керек.

Одан кейін каратэшілеріміздің еңбегі зор. Оны да ерекше атап өту керек. Бұл спорт түрі быыл Олимпиадаға алғаш рет қосылды. Сондықтан көп нәрсе түсініксіз болды. Соның өзінде Дархан Асаділов алтын алып, елді бір серпілте ме деген үміт болған. Өйткені ол әлемдік рейтингтің алдыңғы қаптарында тұр. Бірақ жерлесіміз жартылай финалда жеңіліп, қола жүлдегер атанды. Артында дәл осындай жетістікке Софья Берульцева қол жеткізді. Осылайша, бас-аяғы 8 қоламен Токио олимпиадасын аяқтадық. Нәтиже нашар. Салыстармалы түрде нашар. Бір жағынан дұрыс та шығар. Осы арқылы отандық спорттың қазіргі әлеуеті байқалды. Кемшіліктер көрінді. Жүйеде олқылықтар барын салаға жауаптылар да мойындады. Енді елге орлағаннан кейін барлығын сараптап, нақты шешімдер қабыланады. Біраз бапкер мен басшының қызметі қаралады. Күрделі өзгерістер болады деп уәде беріп отыр. Көрейік.

Бүкіл әлемнің спортшылары мен жанкүйерлері ұзақ күткен бұл жарыс тарихта қалатыны сөзсіз. Дүниежүзілік соғыстардың кесірінен Олимпиадалар өтпегені белгілі, алайда алғаш рет ойындарды бір жылға кейін қалдырды. Сондай-ақ алғаш рет жарыс «Тезірек, жоғары, күшті – бірге» деген жаңа ұранмен өтті. Ескі ұранға «бірге» сөзін қосуының үлкен мәнісі бар. Осындай қиын кезеңде адамзаттың өзара қарым-қатынасын үзбей, бірлесуі маңызды болып отыр.

БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАҢА МҰМКІНДІКТЕРІНЕ ЖОЛ АШТЫ

Дәстүрлі тамыз кеңесі үнемі маңызды мәселелерді қамтып, білім берудің жаңа мүмкіндіктеріне жол ашып отырады. Бұған дейінгі жиындарда мұғалімдердің мәртебесі мен оларды артық қызметтен босату мәселесі талқыға түсіп, шешімін тапқан еді. Бұл сөзіме бүгінде сәтті жүзеге асырылып келе жатқан «Педагог мәртебесі туралы» Заң дәлел. Енді алдағы төрт жылда ұстаздардың жалақысы екі есе өсіп, педагог мамандарды жұмысқа қабылдау жүйесі түбегейлі өзгермек.

Білім және ғылым министрі Асхат Аймағамбетов бастаған бүгінгі білім беру жүйесінің заман ағымына сай жаңарып жатқаны жастарды, соның ішінде мен сияқты болашақ мұғалімдерді ерекше қуантады.

Рас, тұрмыс түзелмей, қай-қай бастама да алға баспайды. Сол секілді, ұстаз деген ұлы тұлғаның мәртебесі де еңбегіне сай жоғары жалақымен бекітілуі керек деп ойлаймын. Осы орайда, келесі жылдан бастап балабақша, мектеп және колледж педагогтерінің еңбекақысы тағы 25 пайызға артатыны – өте құптарлық жаңалық. Жалақысы жоғары мамандықты кім жақсы көрмейді? Ендеше, ертең мектеп түлектерінің біразы мұғалім болуға ұмтылса, таң қалмаңыз.

Мен де ұстаз болуды армандаймын. Соған сай қажетті білім-білікпен қаруланып жатырмын. Айтпақшы, жаңа оқу жылынан бастап педагогтар жұмысқа конкурстық негізде қабылданатын болады. Мұны министрдің өзі айрықша атап өтті. Енді мұғалімдер жұмысқа директор арқылы емес, нақты және біліктілік талаптарына сай конкурстық негізде электрондық форматта қабылданады деген сөз.

Үшіншіден, биылғы қыркүйектен бастап дипломнан бөлек, «педагог» біліктілігін

алу жөнінде жаңа талап қойылмақ. Бұл ретте, «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы педагогикалық мамандықтар бойынша білім алып жатқан педагогтар мен студенттерге тегін курстар ұйымдастырады екен. Демек, білікті ұстаз болу үшін барлық жағдай жасалып отыр. Тек зор мүмкіндікті молынан пайдалану қажет.

Сайып келгенде, мұның бәрі де уақыт туындатқан өзгерістер екенін түсіну керек. Сағат тілі бір орында тұрмайды. Сол сияқты, білім беру саласы да жыл сайын жаңарып отырғаны жөн. Себебі, қазақ білімі мен ғылымы өз қазанында қайнап жатпауы керек. Қазіргі қарыштап дамыған заманда «дайын асқа тік қасық» болып, болдым-толдым деп отыру жарамайды. Сондықтан инновациялық педагогикалық технологияны әлі де жетілдіре түсу қажет деп санаймын.

Шұғыла ЕҢСЕП,

Филология факультетінің 3-курс студенті

РЕДАКЦИЯҒА КЕЛІП ТҮСКЕН МАТЕРИАЛДАР ӨҢДЕЛЕДІ. ҚОЛЖАЗБАЛАР АВТОРЛАРЫНА КЕРІ ҚАЙТАРЫЛМАЙДЫ. ДЕРЕКТЕРДІҢ ДӨЛДІГІ ҮШІН АВТОР ЖАУАПТЫ. ЖАРИЯЛАНЫМ АВТОРЛАРЫНЫҢ ПІКІРЛЕРІ РЕДАКЦИЯ КӨЗҚАРАСЫН БІЛДІРМЕЙДІ.

МЕНШІК ИЕСІ:

Махамбет Өтемісов атындағы

Батыс Қазақстан

университеті.

Газет айына бір рет шығады.

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық даму министрлігінде 14.06.1995 ж. тіркеліп, тіркеу туралы нөмірі №11390-Г куәлігі берілген.

ҚР Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінің келісімімен мерзімді баспасөз басылымдарын және (немесе) ақпарат агенттіктерін 04.03.2021 ж. қайта есепке алу туралы № KZ27VPY00033105 куәлігі берілген.

Таралымы 800. Тапсырыс № 866

РЕДАКТОР: Айзада ДЮСЕНОВА

ТІЛШІЛЕР: Нұрайлым ҚҰБАЕВА, Дария ДЖУМАГАЛИ-ЕВА, Гүлбибі БАҚЫТБАЕВА, Шұғыла ЕҢСЕП, Гүлсезім СЕРІКБАЕВА

БЕТ ҚҰРУШЫ & ДИЗАЙН:
Асель АБДУЛЛИНА

ФОТОСУРЕТ:

Рафхат ХАЛЕЛОВ, Оқу теледидары және

графикалық жобалау зертханасы

Газет Редакциялық баспа орталығында теріліп, беттелді.

ИП «Старков С.А.»

баспаханасында басылды.

Мекен жайы: Ақмола облысы, Көкшетау қаласы,

Ауельбеков көшесі, 98.

Тел.: 8-716-2-25-14-90

Мекен-жайымыз: 090006, Орал қ., Н.Назарбаев даңғылы, 162, тел.: 50-94-45. Біздің сайт: www.wksu.kz, e-mail: orken.gazeti@mail.ru